

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Управління фінансовими ресурсами підприємства»

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності _____ 073 «Менеджмент».

(код, найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Менеджмент організацій та адміністрування»

(назва)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____
(підпис)

_____
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ здобувача

Виконав: здобувачка вищої освіти гр. МНДМ-61

Дар'я ЯРЦЕВА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: д.е.н., професор, Петро СТЕЦЮК

*науковий
ступінь, вчене
звання*

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Рецензент: д.е.н., професор, Оксана Згурська

*науковий
ступінь, вчене
звання*

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва

Кафедра Менеджменту

Ступінь вищої освіти «Магістр»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту

Неоніла НАСАД

«___» _____ 2023 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Ярцевої Дар'ї Дмитрівни

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

1. Тема роботи: «Управління фінансовими ресурсами підприємства»

Керівник роботи: Петро Стецюк, д.е.н., професор

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій від «19» жовтня 2023 р. №145

2. Строк подання кваліфікаційної роботи «20» грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України; нормативні документи, що регулюють діяльність підприємств; наукова та навчальна література; періодичні видання; офіційна звітність СТО «PROFIGAS».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ, розділ 1. Теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами; розділ 2. Аналіз управління фінансовими ресурсами підприємства; розділ 3. Оптимізація підвищення ефективності фінансових ресурсів досліджуваного підприємства, висновки, перелік посилань.

5. Перелік ілюстративного матеріалу: *презентація*.

6. Дата видачі завдання « 20 » жовтня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення тематики, вибір наукового керівника, уточнення теми	19.09.2023	
2	Розробка та складання плану кваліфікаційної бакалаврської роботи	10.10.2023	
3	Підготовка 1 розділу	27.10.2023	
4	Підготовка 2 розділу	14.11.2023	
5	Підготовка 3 розділу	29.11.2023	
6	Висновки	01.12.2023	
7	Підготовка остаточного варіанту роботи та проходження перевірки на плагіат	05.12.2023	
8	Написання відзиву науковим керівником	08.12.2023	
9	Оформлення та представлення роботи на кафедрі та попередній захист	20.12.2023	
10	Зовнішня рецензія	13.12.2023	
11	Підготовка доповіді, презентації та ілюстративного матеріалу	15.12.2023	
12	Захист кваліфікаційної магістерської роботи	17.01.2024	

Здобувач(ка) вищої освіти

_____

(підпис)

Дар'я Ярцева

_____

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник

кваліфікаційної роботи

_____

(підпис)

Петро Стецюк

_____

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

РЕФЕРАТ

Текстова частина кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра: 87 стор., 17 рис., 10 табл., 84 джерел.

Мета роботи – проаналізувати організацію та ефективність управління фінансовими ресурсами досліджуваної компанії, виявити основні проблеми в управлінні фінансами і дати рекомендації з управління фінансовими ресурсами.

Об’єкт дослідження – виступає флагманське СТО «PROFIGAS».

Предмет дослідження – управління фінансовими ресурсами підприємства.

Короткий зміст роботи: розглянуті питання економічної сутності фінансових ресурсів підприємства, класифікація джерел формування фінансових ресурсів та механізм формування фінансових ресурсів підприємства. Також розглянуто зарубіжний досвід формування фінансових ресурсів підприємства.

Проведено аналіз складу та структури фінансових ресурсів підприємства. Надано оцінку ефективності розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства та резерви їх збільшення.

Були запропоновані оптимізаційні заходи щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів компанії від інвестиційної та фінансової діяльності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: фінансові ресурси, резерви, аналіз, управління фінансовими ресурсами, принципи.

ABSTRACT

Text part of the master's qualification work: 87 pages, 17 pictures, 10 table, 84 sources.

The purpose of the work is to analyze the organization and effectiveness of the management of financial resources of the company under study, to identify the main problems in financial management and to give recommendations on the management of financial resources.

The object of the study is the flagship service station "PROFIGAS".

The subject of research is the management of financial resources.

The questions of economic essence of financial resources of enterprise, classification of sources of financial resources formation and mechanism of formation of financial resources of enterprise are considered. Also, the foreign experience of formation of financial resources of the enterprise is examined

The analysis of structure and structure of enterprise financial resources is carried out. The estimation of efficiency of placing and use of financial resources of the enterprise and reserves of their increase is given.

Optimization measures were proposed to improve the efficiency of using the company's financial resources from investment and financial activities.

KEY WORDS: financial resources, reserves, analysis, financial resources management, principles.

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ	
1.1. Сутність, види та структура фінансових ресурсів підприємства	9
1.2. Управління фінансовими ресурсами на підприємстві	22
1.3. Інформаційне забезпечення в управлінні фінансами підприємства	32
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства	41
2.2. Аналіз фінансових показників діяльності підприємства СТО «PROFIGAS»	50
2.3. Оцінка фінансових ресурсів компанії СТО «PROFIGAS»	60
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів	66
3.2. Оптимізаційні заходи щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів компанії від інвестиційної та фінансової діяльності.	74
ВИСНОВКИ	81
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	84
ДЕМОНСТРАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ (Презентація)	

ВСТУП

Актуальність фінансовими ресурсами підприємства та управління ними є умовою стабільного фінансового стану підприємства і стабільністю у сфері залучення, використання та ефективного управління компанією загалом.

Фінансова діяльність будь-якого підприємства, починаючи від його заснування, формування статутного капіталу, і подальші взаємовідносини з контрагентами, державою, банками, а також всередині підприємства з приводу організації внутрішнього комерційного розрахунку базуються на формуванні і ефективному використанні його фінансових ресурсів.

Тому для розв'язання проблеми формування і використання фінансових ресурсів підприємств потрібна виважена, довгострокова стратегія держави щодо розвитку підприємства та його ролі у піднесенні національної економіки особливо в воєнний стан країни, яка б спиралася на інтереси суб'єктів підприємницької діяльності, відповідала потребам основної частини населення і відображала реальний стан у розв'язанні основних економічних проблем та домогосподарств малому бізнесу. Економічно обґрунтоване використання податкових, інвестиційних та цінових механізмів сприятиме надходженню коштів до бюджету, збільшенню дохідності підприємств.

Метою роботи кваліфікаційної магістерської є дослідження механізму управління фінансових ресурсів підприємства та розробка рекомендацій по оптимізації їх складу та підвищенні ефективності використання.

Задаванням роботи кваліфікаційної магістерської є:

- дослідження основних теоретичних аспектів формування фінансових ресурсів;
- розгляд інформаційного забезпечення в управлінні фінансами підприємства;
- дослідження організаційно-економічного стану діяльності підприємства;

- аналіз фінансових показників діяльності підприємства СТО «PROFIGAS»;
- оцінка фінансових ресурсів компанії СТО «PROFIGAS»;
- оптимізація підвищення ефективності фінансових ресурсів досліджуваного підприємства.

Об'єктом кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження основних теоретичних аспектів управління фінансових ресурсів та дослідження фінансово-економічного стану підприємства.

Предметом кваліфікаційної магістерської роботи є механізм управління фінансовими ресурсами підприємства.

Методологія і методи дослідження стали методи системного підходу, аналізу, синтезу, порівняння, прогнозування при розробці оптимальних методів формування та управління фінансовими ресурсами підприємства.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти, інструктивно-методичні документи з питань фінансових ресурсів; бухгалтерська звітність, авторські дослідження роботи підприємств України; матеріали спеціальних видань, періодичних видань, науково-практичних конференцій, дані фінансової, економічної, демографічної статистики та дослідження українських та зарубіжних вчених з питань фінансових ресурсів.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

1.1. Сутність, види та структура фінансових ресурсів підприємства

Сам термін «ресурси» походить від французького слова «resource» - допоміжний засіб, тобто. кошти, деякі цінності, запаси, можливості, джерела коштів та доходів [6, с. 114].

Поняття «фінансові ресурси» ширше. Фінанси та фінансові ресурси виникають із появою грошей. Грошові відносини, самі собою виконують функцію засобів обігу та ставати капіталом, тобто. вартістю, що приносить прибуток, створює умови для появи фінансів як самостійної сфери грошових відносин, так і частини виробничих відносин [6, с. 122].

Фінансові ресурси виступають у різних формах: фінансові ресурси організації, фінансові ресурси некомерційних установ, громадських організацій, а також у формі державних фінансів.

Кожна з перерахованих вище форм має своє призначення, грає важливу роль у розвитку самої держави та економіки країни, діяльності самої організації та населення загалом. Підприємства є основним ланкою економіки, а фінансові ресурси підприємств можуть говорити про її спроможності та фінансової стійкості. Від фінансових результатів діяльності підприємств більшою мірою залежить економічне становище держави та регіону, де розташоване підприємство, рівень життя населення [1, С.12].

Водночас неоднозначно визначено у науковій літературі сутність даної економічної категорії, яка представляє важливість не тільки для теоретичного обґрунтування, а й для практичного здійснення фінансової категорії для підприємства. Розглянемо кілька точок зору авторів, які конкретизують із практичної точки зору визначення фінансових ресурсів.

Автор Панюкова І.В. охарактеризувала фінансові ресурси, яккошти підприємства, які призначені для здійснення поточних витрат та витрат, пов'язаних з розширенням відтворення, а також для виконання фінансових зобов'язань та економічного стимулювання працюючих та матеріальну винагороду. Усі фінансові ресурси підприємства спрямовуються на утримання та розвиток об'єктів невиробничої сфери, споживання, накопичення, резервні фонди та ін.[26, с.47].

З погляду Відяпіної В.І. згодна Васильєва Л.С., яка охарактеризувала фінансові ресурси підприємства, як кошти, які є у розпорядженні підприємства та призначені тим самим для забезпечення та збільшення його ефективної діяльності, для виконання всіх своїх фінансових зобов'язань та економічного стимулювання працюючих для підприємства [23, с.50].

Аналізуючи всі перераховані вище визначення фінансових ресурсів, ми визначили, що фінансові ресурси підприємства – це все джерела грошових коштів, що надійшли на підприємстві, які акумулюються на формування необхідних йому активів з метою здійснення своєї діяльності за рахунок власних доходів, накопичень і капіталу, і за рахунок різного виду надходжень.

Основним джерелом фінансових ресурсів на діючих компаніях є вартість реалізованої продукції (виконаних робіт, наданих послуг), частини якої, під час розподілу виручки, перетворюються на грошові доходи та накопичення. Фінансові ресурси формуються переважно за рахунок прибутку (від основної та інших видів діяльності) та амортизаційних відрахувань.

Види фінансових ресурсів можна поділити на три групи:

1. Власні фінансові ресурси:

Акціонерний капітал: Грошові внески акціонерів, які є власниками компанії.

Статутний капітал: Сума грошей, вказана в установчих документах компанії.

Нерозподілений прибуток: Частина прибутку, яка залишається в компанії після виплати дивідендів.

2. Залучені фінансові ресурси:

Позичковий капітал: Гроші, отримані в кредит від банків або інших фінансових установ.

Облігації: Зобов'язання перед власниками облігацій на виплату відсотків та повернення основної суми.

3. Оперативні фінансові ресурси:

Грошові кошти: Готівка та еквіваленти грошових коштів.

Поточні активи: Засоби, які можна швидко перетворити на грошові кошти, такі як запаси та дебіторська заборгованість.

Структура фінансових ресурсів компанії складається з наступних елементів:

1. Капітал:

Власний капітал: Акціонерний капітал та нерозподілений прибуток.

Залучений капітал: Позичковий капітал та облігації.

2. Активи:

Основні активи: Засоби, що використовуються для довгострокової діяльності (наприклад, обладнання, нерухомість).

Оборотні активи: Активи, що швидко конвертуються в грошові кошти (наприклад, готівка, запаси, дебіторська заборгованість).

3. Зобов'язання:

Власний капітал: Відображає права власників на активи компанії.

Зобов'язання: Позичковий капітал та зобов'язання перед кредиторами.

Ця структура може змінюватися в залежності від конкретної галузі та стратегії компанії. Фінансовий менеджмент включає в себе ефективне управління цими ресурсами для досягнення фінансової стійкості та максимізації вартості для акціонерів. [2].

Таким чином, при складанні аналізу фінансової діяльності підприємства необхідно приділити пильну увагу проблемі використання фінансових ресурсів підприємства та її ефективності, а також розглянути всі складові, які формують фінансовий потік підприємства [18, с.25].

Управління фінансовими ресурсами підприємства - це сукупність цілеспрямованих методів, операцій, важелів, прийомів на різноманітні види фінансів задля досягнення певного результату [4].

Фінансові ресурси фірми - це частина коштів у формі доходів та зовнішніх надходжень, призначених для виконання фінансових зобов'язань та здійснення витрат на забезпечення розширеного відтворення [77].

Фінансові ресурси та капітал є головними об'єктами дослідження фінансів фірми. В умовах регульованого ринку частіше застосовується поняття "капітал", який є для фінансиста реальним об'єктом і на який може впливати постійно з метою отримання нових доходів фірми. У цьому вся капітал для фінансиста-практика - об'єктивний чинник виробництва. Таким чином, капітал - це частина фінансових ресурсів, задіяних фірмою в обіг та приносять доходи від цього обігу. У цьому сенсі капітал постає як перетворена форма фінансових ресурсів.

У такому трактуванні принципова різниця між фінансовими ресурсами та капіталом фірми полягає в тому, що на будь-який момент часу фінансові ресурси більші або рівні капіталу фірми. При цьому рівність означає, що фірма не має жодних фінансових зобов'язань і всі наявні фінансові ресурси пущено в обіг. Однак це не означає, що чим більший розмір капіталу наближається до розміру фінансових ресурсів, тим ефективніше фірма працює.

У реальному житті рівності фінансових ресурсів та капіталу у працюючої фірми не буває. Фінансова звітність будується так, що різницю між фінансовими ресурсами та капіталом не можна виявити. Справа в тому, що у стандартній звітності представлені не фінансові ресурси як такі, а їх перетворені форми – зобов'язання та капітал. [56, с 78].

У практичній діяльності люди стикаються, як правило, не з сутнісними категоріями, а з їх перетвореними формами, тому у стандартній фінансовій звітності із практичної доцільності відображаються саме вони.

З визначення фінансових ресурсів випливає, що за походженням вони поділяються на внутрішні (власні) та зовнішні (залучені). У свою чергу внутрішні в реальній формі представлені в стандартній звітності у вигляді чистого прибутку та амортизації, а в перетвореній формі - у вигляді зобов'язань перед службовцями фірми, чистий прибуток є частиною доходів фірми, яка утворюється після вирахування із загальної суми доходів обов'язкових платежів - податків, зборів, штрафів, пені, неустойок, частини відсотків та інших обов'язкових виплат. Чистий прибуток знаходиться у розпорядженні фірми та розподіляється за рішеннями її керівних органів.

Зовнішні чи залучені фінансові ресурси поділяються також на дві групи: власні та позикові. Такий поділ зумовлено формою капіталу, де він вкладається зовнішніми учасниками у розвиток цієї фірми: як підприємницький чи як позичковий капітал. Відповідно результатом вкладень підприємницького капіталу є утворення залучених власних фінансових ресурсів, результатом вкладень позичкового капіталу – позикових коштів.

Підприємницький капітал є капітал, вкладений (інвестований) у різні фірми з метою отримання прибутків і прав на управління фірмою.

Позичковий капітал - це грошовий капітал, наданий у борг на умовах повернення та платності. На відміну від підприємницького капіталу позичковий не вкладається у фірму, передається їй у тимчасове користування з метою отримання відсотка. Цим видом бізнесу займаються спеціалізовані кредитно-фінансові інститути (банки, кредитні спілки, страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, селенгові компанії тощо) [36, с. 12].

У реальному житті підприємницький та позичковий капітали тісно пов'язані. Сучасне ринкове господарство дуже диверсифіковано, тобто розосереджено як за видами діяльності, так і у просторі. Диверсифікація сьогодні є одним із найважливіших факторів забезпечення стабільності та стійкості ринкового господарства та його фінансової системи [36, с. 12]. Але поглиблення диверсифікації неминуче веде до ускладнення фінансових

потоків та капіталу, розширення застосування у фінансовій практиці спеціальних інструментів, що суттєво ускладнює фінансову роботу фірми.

Усі фінансові ресурси фірми як внутрішні, і зовнішні залежно від часу, протягом якого вони перебувають у розпорядженні фірми, діляться на короткострокові (до року) і довгострокові (понад року). Цей поділ досить умовний, а масштаб тимчасових інтервалів залежить від фінансового законодавства конкретної країни, правил ведення фінансової звітності, національних традицій.

У реальному житті у грошовій формі капітал фірми скільки-небудь тривалий час залишатися не може, оскільки він має заробляти нові доходи. Перебуваючи у грошовій формі як залишків коштів у касі фірми чи її розрахунковий рахунок у банку де вони приносять доходів фірмі чи майже приносять. Перетворення капіталу з грошової форми на продуктивну називається фінансуванням [18, с. 44-49]..

Прийнято розрізняти дві форми фінансування: зовнішнє та внутрішнє [4]. Такий поділ зумовлений жорстким зв'язком між формами фінансових ресурсів та капіталу фірми з процесом фінансування. Характеристика видів фінансування представлена таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Структура джерел фінансування підприємства [26, с. 12].

Види фінансування	Зовнішнє фінансування	Внутрішнє фінансування
Фінансування на основі власного капіталу	1. Фінансування на основі вкладів та пайової участі (наприклад, випуск акцій, залучення нових пайовиків)	2. Фінансування за рахунок прибутку після оподаткування (самофінансування у вузькому значенні)
Фінансування на основі позикового капіталу	3. Кредитне фінансування (наприклад, на основі позик, позичок, банківських кредитів, кредитів постачальників)	4. Позиковий капітал, що формується на основі доходів від продажу - відрахування до резервних фондів (на пенсії, на відшкодування шкоди природі веденням гірничих розробок, на

		сплату податків)
Змішане фінансування на основі власного та позикового капіталу	5. Випуск облігацій, які можна обміняти на акції, опційні позики, позички на основі надання права участі у прибутку, випуск привілейованих акцій	6. Особливі позиції, що містять частину резервів (тобто не оподатковувані поки що податком відрахування)

Власні залучені фінансові ресурси - це базова частина всіх фінансових ресурсів фірми, яка базується на момент створення фірми і знаходиться в її розпорядженні протягом усього життя. Цю частину фінансових ресурсів прийнято називати статутним фондом чи статутним капіталом фірми. Залежно від організаційно-правової форми фірми її статутний капітал формується за рахунок випуску та подальшого продажу акцій (звичайних, привілейованих або їх комбінації), вкладень у статутний капітал паїв, часток і т.д. За час життя фірми її статутний капітал може дробитися, зменшуватися та збільшуватись, у тому числі за рахунок частини внутрішніх фінансових ресурсів фірми. Структура власного капіталу підприємства представлена малюнку 1.1.

Джерелами власних фінансових ресурсів є:

- статутний капітал (кошти від продажу акцій та пайові внески учасників);
- резерви, накопичені підприємством;
- інші внески юридичних та фізичних осіб (цільове фінансування, пожертвування, благодійні внески та ін.).

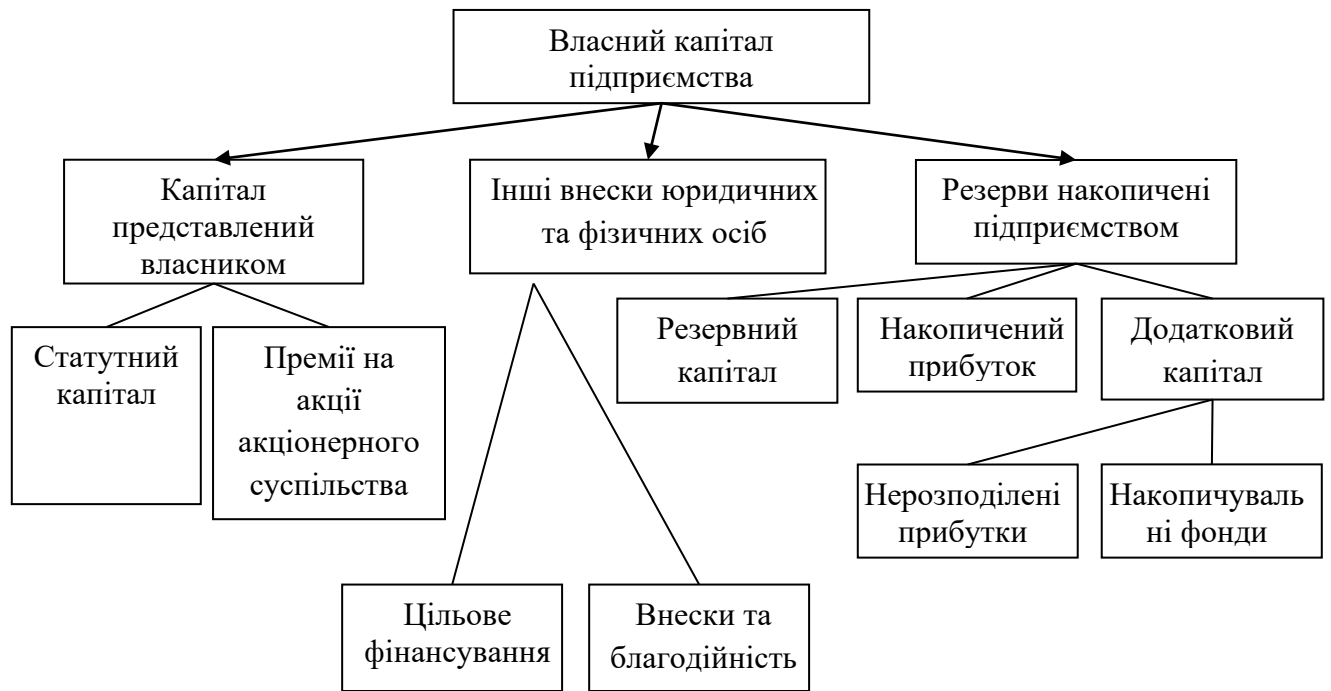

Рис. 1.1 – Структура власного капіталу підприємства [56, с. 18-22].

Під час створення підприємства джерелом придбання основних засобів, нематеріальних активів, оборотних засобів є статутний капітал. За рахунок нього створюються необхідні умови для провадження підприємницької діяльності. Статутний капітал є сумою коштів, наданих власниками задля забезпечення статутної діяльності підприємства [10].

Зміст категорії «статутний капітал» залежить від організаційно – правової форми підприємства:

- для державного підприємства - вартісна оцінка майна, закріпленого державою за підприємством на праві повного господарського відання;
- для товариства з обмеженою відповідальністю – сума часток власників;
- для акціонерного товариства - сукупна номінальна вартість акцій усіх типів;
- для виробничого кооперативу – вартісна оцінка майна, наданого учасниками ведення діяльності;

- для орендного підприємства – сума вкладів працівників підприємства;
- підприємства іншої форми, виділеного на самотійний баланс;
- вартісна оцінка майна, закріпленого його власником за підприємством на праві повного господарського відання [10].

При створенні підприємства вкладами до його статутного капіталу можуть бути кошти, матеріальні та нематеріальні активи. У момент передачі активів як вкладу у статутний капітал право власності ними переходить до суб'єкта господарювання, тобто. інвестори втрачають речові права ці об'єкти. Таким чином, у разі ліквідації підприємства або виходу учасника зі складу товариства чи товариства він має право лише на компенсацію своєї частки в рамках залишкового майна, але не на повернення об'єктів, переданих їм свого часу у вигляді внеску до статутного капіталу. Статутний капітал, отже, відбиває суму зобов'язання підприємства перед інвесторами [20, с. 33].

Статутний капітал формується за початкового інвестування коштів. Його величина оголошується при реєстрації підприємства, а будь-які коригування розміру статутного капіталу (додаткова емісія акцій, зниження номінальної вартості акцій, внесення додаткових вкладів, прийом нового учасника, приєднання частини прибутку та ін.) допускаються лише у випадках та у порядку, передбачених чинним законодавством та установчими документами.

Формування статутного капіталу може супроводжуватися утворенням додаткового джерела коштів - емісійного доходу. Це джерело виникає у разі, коли в ході первинної емісії акції продаються за ціною, вищою від номіналу. При отриманні цих сум вони зараховуються на додатковий капітал.

У процесі виробництва, виконання, надання послуг створюється нова вартість, що визначається сумою виручки від [5].

Виручка від є основним джерелом відшкодування витрачених виробництва продукції (робіт, послуг) коштів, формування фондів коштів, її своєчасне надходження забезпечує безперервність кругообігу коштів,

безперебійність процесу діяльності підприємства. Несвоєчасне надходження виручки тягне за собою перебої у діяльності, зниження прибутку, порушення договірних зобов'язань, штрафні санкції.

Використання виручки відбиває початковий етап розподільчих процесів. З отриманого виторгу підприємство відшкодовує матеріальні витрати на сировину, матеріали, паливо, електроенергію, інші предмети праці, а також надані підприємству послуги. Подальший розподіл виручки пов'язані з формуванням амортизаційних відрахувань як джерела відтворення основних фондів та нематеріальних активів. Частина виручки, що залишилася, - це валовий дохід або новостворена вартість, яка спрямовується на оплату праці та формування прибутку підприємства, а також на відрахування у позабюджетні фонди, податки (крім податку на прибуток), інші обов'язкові платежі. [26, с. 12].

Надходження виручки від свідчить про завершення кругообігу коштів. До надходження виручки витрати виробництва та обігу фінансуються за рахунок джерел формування обігових коштів. Результат кругообігу вкладених у діяльність коштів - відшкодування витрат та створення власних джерел фінансування: амортизаційних відрахувань та прибутку.

Прибуток і амортизаційні відрахування є результатом кругообігу коштів, вкладених у виробництво, і відносяться до власних фінансових ресурсів підприємства, якими вони розпоряджаються самостійно. Оптимальне використання амортизаційних відрахувань та прибутку за цільовим призначенням дозволяє відновити виробництво продукції на розширеній основі.

Призначення амортизаційних відрахувань - забезпечувати відтворення основних виробничих фондів і нематеріальних активів /10/. Амортизація за своєю економічною сутністю - це процес поступового перенесення вартості основних засобів і нематеріальних активів (а також малоцінних і швидкозношуваних предметів) у міру їхнього зносу на вироблену продукцію, перетворення в процесі реалізації на грошову форму та накопичення ресурсів

для подальшого відтворення амортизованих активів. Це цільове джерело фінансування інвестиційного процесу. [16, с. 56].

Прибуток як економічна категорія - це чистий дохід, створений додатковою працею. Прибуток є економічним показником, що характеризує фінансові результати підприємницької діяльності. Крім того, через прибуток реалізується принцип матеріальної зацікавленості у процесі її розподілу та використання, а також принцип матеріальної відповідальності. Нарешті, прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства - це багатоцільовий джерело фінансування його потреб, але основні напрями її використання можна визначити як накопичення та споживання. Пропорції розподілу прибутку на накопичення та споживання визначають перспективи розвитку підприємства[31, с. 11]..

Прибуток є джерелом фінансування різних за економічним змістом потреб. При її розподілі перетинаються інтереси як суспільства загалом від імені держави, і підприємницькі інтереси підприємств та його контрагентів, інтереси окремих працівників. На відміну від амортизаційних відрахувань прибуток не залишається повністю у розпорядженні підприємства, її значна частина у вигляді податків надходить до бюджету, що визначає ще одну сферу фінансових відносин, які виникають між підприємством та державою з приводу розподілу створеного чистого доходу.

Розподіл частини прибутку, що залишилася після цього, - прерогатива підприємства.

Амортизаційні відрахування та частина прибутку, що спрямовується на накопичення, складають грошові ресурси підприємства, що використовуються на його виробничий і науково - технічний розвиток, формування фінансових активів - придбання цінних паперів, вклади в статутний капітал інших підприємств і т. п. Інша частина прибутку, що використовується на накопичення, спрямовується на соціальний розвиток підприємства. Частина прибутку використовується на споживання, внаслідок чого виникають

фінансові відносини між підприємством та особами, як зайнятими, так і не зайнятими на підприємстві. [50, с. 18].

Розподіл прибутку може здійснюватися шляхом утворення спеціальних фондів – фонду накопичення, фонду споживання, резервних фондів (див. малюнок 1) – або шляхом безпосереднього витрачання чистого прибутку на окремі цілі. У першому випадку на підприємстві додатково складаються кошториси витрачання фондів споживання та накопичення як додаток до фінансового плану. У другому випадку розподіл прибутку відбивається у фінансовому плані [50, с. 18].

Фонд споживання використовується на соціальний розвиток та соціальні потреби. За рахунок нього фінансуються витрати на експлуатацію об'єктів соціально-побутового призначення, що перебувають на балансі підприємства, будівництво об'єктів невиробничого призначення, проведення оздоровчих та культурно-масових заходів, здійснюється виплата деяких спеціальних премій, надання матеріальної допомоги, доплата до пенсій, компенсація подорожчання вартості харчування в їдалень і буфетів і т.і. [29, с. 78].

Прибуток – основне джерело формування резервного фонду. Цей капітал призначений відшкодування непередбачених втрат і можливих збитків від господарської діяльності, тобто. є страховим за своєю природою. Порядок формування резервного капіталу визначається нормативними документами, що регулюють діяльність підприємства цього типу, і навіть його статутними документами.

У сучасних умовах господарювання розподіл та використання амортизаційних відрахувань і прибутку на підприємствах не завжди супроводжується створенням відокремлених грошових фондів [18]. Амортизаційний фонд як такий не формується, а вирішення питання про розподіл прибутку до фондів спеціального призначення залишено в компетенції підприємства, але це не змінює сутності розподільчих процесів, що відбивають використання фінансових ресурсів підприємства. [26, с. 12].

Додатковий капітал як джерело коштів підприємства утворюється, як правило, внаслідок переоцінки основних засобів та інших матеріальних цінностей. Нормативними документами забороняється використання його з метою споживання.

Специфічним джерелом коштів є фонди соціального призначення та цільового фінансування: безоплатно отримані цінності, а також безповоротні та поворотні державні асигнування на фінансування невиробничої діяльності, пов'язаної зі змістом об'єктів соціально-культурного та комунально-побутового призначення, на фінансування витрат, що перебувають на повному ін [9].

Оскільки фінанси підприємства як відносини є частиною економічних відносин, що виникають у процесі господарської діяльності, принципи їх організації визначаються основами господарської діяльності підприємств. Виходячи з цього, принципи організації фінансів можна сформулювати наступним чином: самостійність у галузі фінансової діяльності, самофінансування, зацікавленість у підсумках фінансово-господарської діяльності, відповідальність за її результати, контроль за фінансово - господарською діяльністю підприємства [14, с. 44-46].

При тимчасовій недостатності у коштах потреба у яких може забезпечуватися з допомогою позикових фінансових ресурсів.

Залучені позикові фінансові ресурси фірми найчастіше зустрічаються у формі:

- банківських кредитів та позичок;
- коштів від випуску та продажу облігацій фірми;
- позик від інших небанківських суб'єктів ринку. [26, с. 12].

У разі вітчизняної практики залучення фінансових ресурсів на основі від банківських і небанківських організацій має важливого значення. У загальноприйнятому розумінні кредити та позички у Росії можуть видавати виключно кредитні інститути - банки. Отримані фірмою позики на зворотній

основі від небанківських організацій згідно з чинним законодавством є доходом фірми та оподатковуються відповідною ставкою податку.

У централізовано запланованій економіці підприємства за певних умов могли залучати додаткові кошти як довгострокових позичок банку. Вітчизняні підприємства мають достатній досвід використання банківських позичок як інструменту короткострокового фінансування діяльності [68, с. 12]. Що стосується досвіду взаємин з банками як джерелами капіталу, то тут справа набагато гірша. Причин тому багато – немає досвіду та традицій, як з боку підприємств, так і з боку банків, висока інфляція та непередбачуваність поведінки облікової ставки Центрального банку ускладнюють отримання довгострокових позичок тощо.

У разі вітчизняної практики залучення фінансових ресурсів на основі від банківських і небанківських організацій має важливого значення. У загальноприйнятому розумінні кредити та позички у Росії можуть видавати виключно кредитні інститути - банки. Отримані фірмою позики на зворотній основі від небанківських організацій згідно з чинним законодавством є доходом фірми та оподатковуються відповідною ставкою податку. [12].

Управління фінансовими ресурсами компанії - це сукупність цілеспрямованих методів, операцій, важелів, прийомів на різноманітні види фінансів задля досягнення певного результату.

Отже, удосконалення організації управління фінансовими ресурсами на підприємствах визнається одним із ключових чинників, що сприяє підвищенню ефективності виробничо-господарської діяльності. Від цього залежить поліпшення конкурентоспроможності компанії, її стабільне функціонування та динамічний розвиток. Система управління фінансовими ресурсами вважається ефективною тільки тоді, коли вона дозволяє не лише раціонально використовувати наявні ресурси, але й забезпечує активний системний пошук можливостей для подальшого розвитку компанії.

1.2. Управління фінансовими ресурсами на підприємстві.

Управління фінансами — це комплексний підхід до управління фінансовими ресурсами організації, який базується на теоретичних знаннях, моделях та практичних методах. Цей напрямок охоплює широкий спектр діяльності, пов'язаний із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів. В контексті управління фінансами, прикладні методи та інструменти використовуються для розроблення та прийняття управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію фінансової моделі компанії.

Незалежно від розміру та галузі діяльності компанії, управління фінансами є ключовим чинником успіху [13].

Суть управління фінансовою діяльністю компанії полягає у пошуку та розподілі фінансових ресурсів, що дозволяють забезпечити результативну та ефективну діяльність компанії. Це важливий елемент стратегічного управління, спрямований на досягнення фінансової стабільності та забезпечення довгострокового успіху [9].

Управління фінансовою діяльністю компанії має цілий ряд певних принципів. Анрі Файоль, французький інженер та вчений у галузі управління, вніс значний внесок у розвиток теорії управління. Він визначив шість принципів управління, які стали відомими як "14 принципів Файоля". Ось короткий огляд цих принципів:

Ділова єдність (Unity of Command): Кожен працівник повинен підпорядковуватися тільки одному керівнику. Це запобігає конфліктам та непорозумінням у командній структурі.

Діловий порядок (Unity of Direction): Усі ресурси організації повинні бути спрямовані на досягнення одного спільного цілі, а керівництво повинно розвивати єдину стратегію для досягнення цієї мети.

Ділова рішучість (Scalar Chain): Всі комунікаційні ланцюги мають бути чітко визначеними та мають відповідати ланцюгу командування. Це сприяє уникненню замовзаності та покращує ефективність комунікації.

Ділова субординація інтересів (Subordination of Individual Interest to General Interest): Інтереси індивідів повинні підпорядковуватися загальним інтересам організації. Колективні цілі мають переважати індивідуальні.

Ділова відповідальність (Remuneration of Personnel): Заробітна плата та винагорода повинні бути справедливими та стимулюючими для працівників. Це має сприяти підвищенню продуктивності та мотивації.

Ділове єднання (Centralization): Рівень централізації влади повинен залежати від конкретних умов та завдань організації. Велика централізація може забезпечити ефективне управління в умовах стабільності, але ускладнює адаптацію до змін.

Ділова ланка (Scalar Chain): Існує ланцюг командування від верхів до низу, і комунікація повинна йти за цим ланцюгом.

Ділова підпорядкованість (Order): Усі робочі процеси та ресурси повинні бути належним чином організовані для досягнення максимальної ефективності.

Ділова рішучість (Equity): Всі працівники повинні бути трактовані з справедливістю та рівністю перед законом.

Діловий контроль (Stability of Tenure of Personnel): Стабільність персоналу сприяє підвищенню продуктивності, а безперервність управління працівниками має позитивний вплив на ефективність.

Ділова ініціатива (Initiative): Працівники повинні мати можливість вносити свої ідеї та ініціативи для поліпшення процесів та результатів.

Ділове співробітництво (Esprit de Corps): Спільний дух та співробітництво між працівниками [79].

Фінансова діяльність компанії - це діяльність, пов'язана з прийняттям та реалізацією рішень з управління фінансами. Організація управління фінансами - це і є управління фінансовою діяльністю компанії. На малюнку представлена схема організації управління фінансами компанії.

Успішна діяльність підприємства неможлива без розумного управління фінансовими ресурсами. Неважко сформулювати цілі для досягнення яких необхідне раціональне управління фінансовими ресурсами [9]:

- виживання фірми за умов конкурентної боротьби;
- уникнення банкрутства та великих фінансових невдач;
- лідерство у боротьбі з конкурентами;
- максимізація ринкової вартості фірми;
- прийнятні темпи зростання економічного потенціалу фірми;
- зростання обсягів виробництва та реалізації;
- максимізація прибутку;
- мінімізація витрат;
- забезпечення рентабельної діяльності тощо.

Пріоритетність тієї чи іншої мети може вибиратися підприємством залежно від галузі, становища цього сегменті ринку й багато іншого, але вдале просування обраної мети багато в чому залежить від досконалості управління фінансовими ресурсами підприємства.

Логіка функціонування управління фінансовими ресурсами представлена рисунку 1.2.

Організаційна структура системи управління фінансами суб'єкта господарювання, а також її кадровий склад можуть бути побудовані різними способами залежно від розмірів підприємства та виду його діяльності. Для великої компанії найбільш характерним є відокремлення спеціальної служби, керованої віце-президентом з фінансів (фінансовим директором) і, як правило, що включає бухгалтерію та фінансовий відділ. На невеликих підприємствах роль фінансового менеджера виконує головний бухгалтер.

Управління фінансовими ресурсами фірми, через багатоваріантність його прояви, практично неможливо здійснювати без професійної організації цієї роботи.

Довгий час у вітчизняній практиці фінансові служби фірм не мали самостійного значення, їхня робота зводилася до обслуговування розрахунків

з використанням строго певних форм, складання елементарних фінансових планів та звітів, що не мають реальних наслідків. Реальні наслідки мала лише робота бухгалтерії, тобто доцільно поєднувати фінансову роботу з бухгалтерською в рамках однієї служби - бухгалтерії.

Така практика організації фінансів існувала і існує досі більшості російських підприємств. Але керівнику підприємства слід взяти до уваги, що водночас бути хорошим бухгалтером та хорошим фінансистом людина не може.

Головне у роботі бухгалтера - здатність уважно розібратися у первинних документах та відповідно до інструкцій та циркулярів точно відобразити їх у бухгалтерських регістрах.

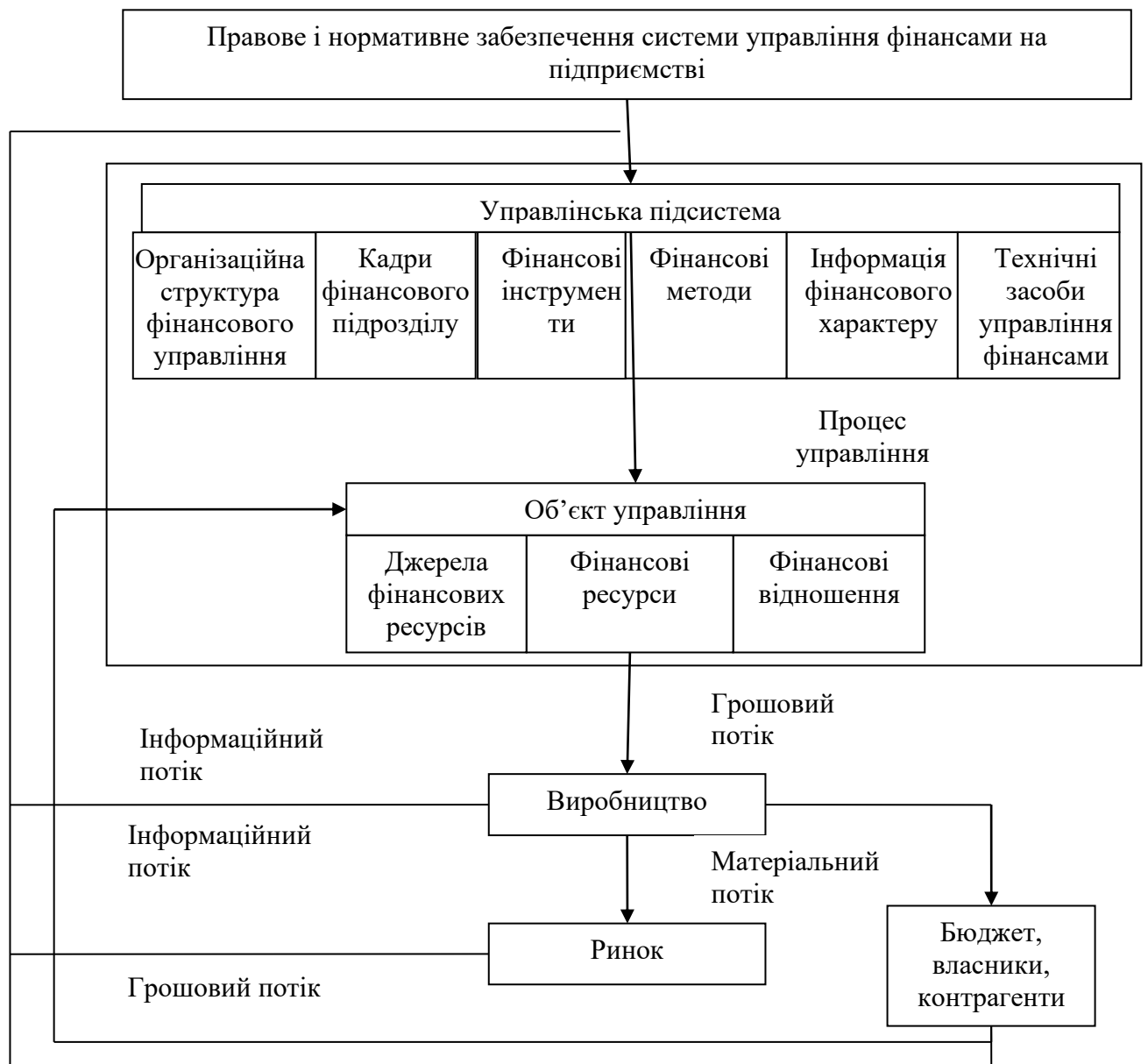

Рис. 1.2 - Структура та процес функціонування системи управління фінансами на підприємстві [9].

Зовсім інше потрібно від фінансового менеджера. Робота цієї професії пов'язана з прийняттям рішень в умовах невизначеності, що впливає з багатоваріантності виконання однієї й тієї фінансової трансакції. Робота фінансиста вимагає гнучкості розуму, це має бути натура творча, здатна ризикувати і оцінювати ступінь ризику, сприймати нове в зовнішньому середовищі, що швидко змінюється [49, с. 52-56].

Порівнюючи особливості двох професій, не слід забувати про дуже тісний взаємозв'язок між ними, який коротко можна висловити так: якщо бухгалтер фіксує грошове значення здійснених трансакцій, відображаючи їх у підсумковому документі - балансі, то фінансист формує ці значення з безлічі невідомих. По суті, всі функції пошуку значень цих невідомих і є фінансова робота.

Сьогодні підприємство з організацією адекватної часу фінансової праці стикається з великими труднощами. Досвід фірм, які успішно працюють, показав, що найкоротший шлях вирішення цієї проблеми знаходиться в руках керівника підприємства. Сьогодні визнання здобули два підходи до реорганізації фінансової служби фірми[49, с. 52-56]:

якщо керівник – професійний фінансист, він сам координує реорганізацію фінансової служби. Це оптимальний варіант, але у вітчизняній практиці це скоріше виняток, ніж правило;

керівник, який розуміє завдання та функції сучасної фінансової служби фірми, але не будучи професійним фінансистом, не знає тонкощів цієї професії, залучає сторонню організацію для постановки та впровадження на практиці необхідної моделі організації фінансової роботи.

Незалежно від обраного підходу до реорганізації фінансової служби, фірма прагне створення певної стандартної моделі організації фінансової роботи, адекватної ринковим умовам. Принципова схема цієї моделі показано

рисунку 1.3. [49, с. 52-56]. Наведена схема нетипова, а склад її елементів може змінюватись в залежності від виду компанії, її розмірів та інших факторів.

Головне, що слід зазначити у роботі фінансового менеджера, це те, що вона або становить частину роботи вищої ланки управління фірми, або пов'язана з наданням йому аналітичної інформації, необхідної та корисної для прийняття управлінських рішень фінансового характеру.

Тим самим підкреслюється виняткова важливість цієї функції. Незалежно від організаційної структури фірми фінансовий менеджер відповідає за аналіз фінансових проблем, прийняття деяких випадках рішень чи вироблення рекомендацій вищому керівництву.

Рис. 1.3 – Організаційна структура управління фінансами підприємства [49, с. 52-56].

У разі ринкової економіки фінансовий менеджер стає однією з ключових постатей для підприємства. Він відповідальний за постановку проблем

фінансового характеру, аналіз доцільності використання того чи іншого способу їх вирішення та іноді за ухвалення остаточного рішення щодо вибору найбільш прийняттого варіанта дій. Однак якщо поставлена проблема має важливе значення для підприємства, він може бути лише радником вищого управлінського персоналу [9].

Фінансовий менеджер здійснює оперативну фінансову діяльність. Загалом діяльність фінансового менеджера може бути структурована таким чином:

- загальний фінансовий аналіз та планування;
- забезпечення підприємства фінансовими ресурсами (управління джерелами коштів);
- розподіл фінансових ресурсів (інвестиційна політика та управління активами).

Виділені напрями діяльності одночасно визначають і основні завдання, що стоять перед менеджером. Склад цих завдань може бути деталізований в такий спосіб.

В рамках першого напрямку здійснюється загальна оцінка:

- активів підприємства та джерел їх фінансування;
- величини та складу ресурсів, необхідних для підтримки досягнутого економічного потенціалу підприємства та розширення його діяльності;
- джерел додаткового фінансування;
- системи контролю за станом та ефективністю використання фінансових ресурсів[33, с. 6-11].

Другий напрямок передбачає детальну оцінку:

- обсягу потрібних фінансових ресурсів;
- форми їх подання (довгостроковий або короткостроковий кредит, готівка);

- ступеня доступності та часу подання (доступність фінансових ресурсів може визначатися умовами договору; фінанси мають бути доступні у потрібному обсязі та у потрібний час);

- вартості володіння даним видом ресурсів (відсоткові ставки, інші формальні та неформальні умови надання даного джерела коштів);

- ризику, що асоціюється з даним джерелом коштів (так, капітал власників як джерело коштів набагато менш ризикований, ніж термінова позичка банку) [33, с. 6-11].

Третій напрямок передбачає аналіз та оцінку довгострокових та короткострокових рішень інвестиційного характеру:

- оптимальність трансформації фінансових ресурсів;

- ефективність фінансових вливань.

Прийняття фінансових рішень з використанням наведених оцінок виконується в результаті аналізу альтернативних рішень, що враховують компроміс між вимогами ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності.

Управління фінансовими ресурсами є одним із ключових підсистем загальної системи управління підприємством. У її рамках вирішуються такі питання[53, с. 6-9].:

- Якими мають бути величина та оптимальний склад активів підприємства, що дозволяють досягти поставленої перед підприємством мети та завдання?

- Де знайти джерела фінансування і яким має бути їх оптимальний склад?

- Як організувати поточне та перспективне управління фінансовою діяльністю, що забезпечує платоспроможність та фінансову стійкість підприємства?

Існують різні підходи до трактування поняття "фінансовий інструмент". У найбільш загальному вигляді під фінансовим інструментом розуміється будь-який контракт, яким відбувається одночасне збільшення фінансових активів одного підприємства та фінансових зобов'язань іншого підприємства.

Фінансові активи включають:

- грошові кошти;
- контрактне право отримати від іншого підприємства кошти чи будь-який інший вид фінансових активів;
- контрактне право обміну фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах;
- акції іншого підприємства.

До фінансових зобов'язань належать контрактні зобов'язання:

- виплатити кошти чи надати якийсь інший вид фінансових активів іншому підприємству;
- обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно не вигідних умовах (зокрема, така ситуація може виникнути за умови вимушеного продажу дебіторської заборгованості) [33, с. 6-11].

Фінансові інструменти поділяються на первинні (грошові кошти, цінні папери, кредиторська та дебіторська заборгованість за поточними операціями) та вторинні, або похідні (фінансові опціони, ф'ючерси, форвардні контракти, процентні свопи, валютні свопи).

Існує і спрощене розуміння сутності поняття "фінансовий інструмент". Відповідно до нього виділяють три основні категорії фінансових інструментів: кошти (кошти в касі та на розрахунковому рахунку, валюта), кредитні інструменти (облігації, форвардні контракти, ф'ючерси, опціони, свопи та ін.) та способи участі у статутному капіталі (акції та паї).

Методи фінансового управління різноманітні. Основними є: прогнозування, планування, оподаткування, страхування, самофінансування, кредитування, система розрахунків, система фінансової допомоги, система фінансових санкцій, система амортизаційних відрахувань, система стимулювання, принципи ціноутворення, трастові операції, заставні операції, трансфертні операції, факторинг, оренда, лізинг. Складовим елементом наведених методів є спеціальні ставки, дивіденди, котирування валютних курсів, акциз, дисконт та інше, бухгалтерська звітність;повідомлення

фінансових органів; інформація установ банківської системи; інформація товарних, фондових, валютних бірж; інша інформація [68, с. 74-85].

Технічне забезпечення системи фінансового управління є самостійним та дуже важливим її елементом. Багато сучасних систем, заснованих на безпаперовій технології (міжбанківські розрахунки, взаємозаліки, розрахунки з допомогою кредитних карток та інших.), неможливі без застосування комп'ютерних мереж, прикладних програм.

Функціонування будь-якої системи фінансового управління здійснюється у рамках чинного правового та нормативного забезпечення. Сюди відносяться: закони, укази Президента, постанови уряду, накази та розпорядження міністерств та відомств, ліцензії, статутні документи, норми, інструкції, методичні вказівки та інше.

1.3. Інформаційне забезпечення в управлінні фінансами підприємства

У широкому розумінні, інформаційне забезпечення управління фінансами компанії охоплює будь-яку інформацію, що використовується при прийнятті управлінських рішень. Ця інформація може бути внутрішньою або зовнішньою, залежно від джерела її формування.

До джерел сталого внутрішнього зростання капіталу належать прибуток, амортизація і, навіть, збільшення грошового потоку. Ці фактори взаємодіють з активами та пасивами організації [4] і є результатом прийнятих ефективних управлінських рішень.

У сучасних умовах, які постійно змінюються, прийняття раціональних управлінських рішень у сфері фінансового управління в значній мірі залежить від інформаційного забезпечення. Систематичний збір, аналіз та інтерпретація інформації допомагають управлінцям отримувати достовірні дані для ефективного прийняття рішень, особливо в умовах непередбачуваності та динаміки ринкових умов.

Визначення Л.В. Ейхлера поняття фінансового менеджменту як управління грошовими потоками досить конкретно і акцентує увагу на ключовому аспекті фінансового управління. У контексті його визначення фінансовий менеджмент вважається процесом управління рухом грошей у рамках підприємства чи організації.

Грошові потоки включають у себе всі операції із збору, розподілу та використання фінансових ресурсів в організації. Це може включати управління операційними витратами, інвестиційними рішеннями, керуванням пасивами та активами, а також забезпеченням ліквідності підприємства.

Враховуючи, що фінансовий менеджмент є ключовою складовою функції управління підприємством, акцент на грошових потоках підкреслює важливість ефективного управління фінансами для забезпечення стабільності та успішності діяльності організації.

Інформація та фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень, повинні бути надійними і актуальними, оскільки вони є основою не лише для управлінських вирішень, а й для прогнозів, що дозволяють передбачити можливі наслідки розвитку подій. Забезпечення обміну інформацією між різними підрозділами компанії, які стосуються її діяльності та фінансового стану, вимагає використання сучасних обчислювальних технологій та інших технічних засобів зв'язку.

На першому плані і є обов'язковим фактором для нормальної діяльності великомасштабного виробництва, зокрема транснаціональних компаній, є передача управлінської інформації кінцевому користувачеві [3]. Це визначає актуальність обраної теми дослідження та сприяє широкому використанню електронно-обчислювальної техніки та розвитку автоматизованих систем керування.

Умовно можна назвати три форми функціонування інформаційного ресурсу компанії: база даних, основа знань, програмні засоби [2].

Також дані про факти господарського життя, як правило, своєчасно реєструються в існуючій організації інформаційної системи Інтелектуальною

оболонкою для бази є бази знань. інформаційного життя та звітності компанії. Програмні засоби дозволяють встановити ефективне

Взаємодія між користувачем та існуючою базою даних автоматизованого виконання необхідних завдань відбувається за допомогою вбудованих функцій, що надають користувачеві доступ до бази даних і дозволяють вносити до неї конфігурації. Ця взаємодія формує корпоративну інформаційну систему (КІС) компанії.

У рамках КІС користувач може взаємодіяти з базою даних, використовуючи різноманітні функції та інструменти, що дозволяють виконувати різні завдання. Це може включати в себе пошук інформації, зміну параметрів, введення нових даних, аналіз інформації, а також інші операції, необхідні для ефективного управління та прийняття рішень в організації.

Такий підхід до взаємодії з інформаційною базою даних дозволяє забезпечити ефективний обмін інформацією в межах компанії та оптимізувати процеси управління та взаємодії з інформаційними ресурсами.

Гладкий С. В. та Гайдук Н. В. визначають цілі КІС наступним чином [2]:

- створення умов переходу до безпаперової технології обробки аналітичних даних;
- підвищення гнучкості та управління аналітичним процесом;
- забезпечення директивних термінів подання встановлених результатів аналізу;
- збільшення якості обробки аналітичних даних та їх достовірності;
- вдосконалення організації праці аналітичних працівників;
- мінімізація термінів обробки аналітичних даних;
- зниження трудомісткості та вартості аналітичного процесу [2]:

Крім КІС, автоматизувати фінансовий менеджмент на підприємстві дозволяють спеціалізовані програмні продукти. Найбільш популярними серед них є програми підсумкового та прогнозного фінансового аналізу [5]. Виходячи з аналізу ринку російського програмного забезпечення, ми зробили висновок у тому, що функціональні можливості представлених програм багато

в чому схожі. Принцип роботи таких програмних продуктів ґрунтуються на наступних етапах [5]:

- введення вихідних даних;
- створення аналітичних таблиць;
- розрахунок фінансових показників та коефіцієнтів, проведення їх ретроспективного та перспективного аналізу;
- формування графіків та діаграм, засноване на фінансових показниках та коефіцієнтах;
- виробництво аналітичних звітів та резюме.

В рамках проведеного дослідження основою для порівняльного аналізу стали наступні найбільш популярні та функціональні програмні продукти: «СТО «PROFIGAS»: Фінансовий аналіз», «1С-Баланс», система "БЕСТ-Ф", система "Audit Expert".

"СТО «PROFIGAS»: Фінансовий аналіз" є програмним забезпеченням, розробленим СТО «PROFIGAS». Це програмне забезпечення побудовано на базі Microsoft Excel, що надає можливість формувати аналітичні звіти як за розробленою виробником методикою, так і за власною методикою, використовуючи інструменти Microsoft Excel. Крім того, звіт може бути повністю експортований до Microsoft Word.

Особливістю цього програмного продукту є його наявність у трьох версіях: стандарт, аналітик, професіонал, причому кожна наступна версія включає функціонал попередньої. Такий підхід дозволяє користувачам вибирати та використовувати той функціонал, який відповідає їхнім конкретним потребам та завданням.

Програма надає можливість проводити порівняння аналізованої компанії з конкурентами у вибраному часовому діапазоні. Аналіз, що здійснюється за допомогою "СТО «PROFIGAS»: Фінансовий аналіз", включає розрахунок стандартних фінансових показників, вертикальний та горизонтальний аналіз даних, а також передбачає рейтингову оцінку компанії. Версія програми "Стандарт" дозволяє користувачам виконувати ці дії.

Версія «Аналітик» розширює можливості для користувача, що проявляється у реалізації власних методик для специфічного аналізу фінансово-господарської діяльності компанії на основі всіх доступних функцій Excel, також користувачеві надається можливість складати власні звіти, самостійно вибираючи вміст таблиць, створювати графіки та форматовувати стиль звітів у потрібному стилі.

Версія «Професіонал» надає можливість створення додаткових форм звітності (бухгалтерської, фінансової, статистичної), які згодом можуть стати новою вихідною інформацією для аналізу.

В сучасних умовах для багатьох підприємств залишається актуальною основна цільова установка при управлінні фінансами - максимізація прибутку. Українська та зарубіжна системи фінансової звітності мають деякі різниці у підходах до формування прибутку. Багато вітчизняних підприємств активно діють на міжнародних ринках товарів, праці та капіталу, що вимагає володіння фінансистами термінами та поняттями, які використовуються у міжнародній практиці.

Ця міжнародна активність передбачає необхідність адаптації до міжнародних стандартів і норм, а також врахування особливостей формування фінансової звітності за їхніми вимогами. Однією з ключових цілей фінансового менеджменту для таких підприємств є забезпечення відповідності власної фінансової звітності міжнародним стандартам та нормам.

Використання управлінських інструментів та підходів, які враховують міжнародний контекст, дозволяє ефективніше керувати фінансами на глобальному ринку та забезпечує конкурентоспроможність компаній у міжнародному бізнесі.

В табл. 1.2 представлено основні види прибутку, які мають найбільше значення для оцінки ефективності діяльності підприємств, що отримали поширення у міжнародній системі фінансової звітності.

Таблиця 1.2

Основні види прибутку,використовувані у системі управління фінансами підприємства[64, с. 31].

Найменування та позначення прибутку	Методика визначення прибутку	Позначенняпоказника у закордонній практик
1. Валовий прибуток	Різниця між виручкою від реалізації та собівартістю продукції	GP (gross profit)
2. Маржинальна прибуль (валова маржа)	Різниця між виручкою від реалізації та прямими (змінними) витратами	GM (grossmargin, grossprofit)
3. Прибуток відпродажів	Виручка від продажів завирахуваннямсобівартості реалізованих товарів та накладних витрат (комерційних та управлінських)	SP (sales profit)
4. Операційна прибуток (прибуток від основної діяльності)	Сальдо доходів і витрат операційної діяльності (сума прибули від продажів та інших операційних доходів і витрат)	OP (operating profit)
5. Прибуток до сплати податків та відсотків	Операційний прибуток за мінусом сальдо інших доходів та витрат	EBIT (earningbefore interestandtaxes)
6. Прибуток до сплати податків, відсотківпо позиках таамортизації	Сума операційного прибутку та амортизації	EBITDA (earningbeforeinterest, taxes, depreciationandamortization)
7. Прибуток до оподаткування	Різниця операційного прибутку та фінансових витрат (процентів за кредитами та позиками)	EBT (earningbeforetaxes)
8. Прибуток після оподаткування	Різниця між прибуткомдо оподаткування та податком на прибуток	EAT (earningaftertaxes)
9. Чистий прибуток	Різниця між прибутком післяоподаткування та сумою виплачених диві-дендів за привілейованими акціями	NI (netincome) NP (net profit)
10. Прибуток на акцію	Відношення чистого прибутку до кількості звичайних акцій	EPS (earningpershare)
11. Чиста операційна післяподатковаприбуток	Різниця операційного прибутку та податку на прибуток	NOPAT (netoperatingprofitaftertax)

Ці види прибутку відіграють важливу роль у визначенні фінансової результативності підприємства та дозволяють здійснювати порівняльний аналіз його фінансового стану в міжнародному контексті.

Програмою «1С-Бухгалтерія» передбачено можливість порівняння отриманих показників з рекомендовані значення, налаштовані для різних галузей діяльності. Крім цього, "1С-Бухгалтер" у разі потреби відображає бухгалтерський баланс та звіт про фінансові результати компанії по норм

МСФЗ. Введення даних можливе трьома способами: вручну, імпорт із системи 1С, зчитування даних (за допомогою установки супутньої програми «Введення вихідних даних»).

Серед аналогічних програмних продуктів система «Іспро» виділяється наявністю двох робітників.

Внутрішній аналіз своєї компанії повинен проводитись на основі бази даних бухгалтерської програми "Іспро". Внутрішній аналіз включає наступні папки: баланс у твердій валюті, оперативний аналіз, аналіз руху товарів хороших і аналіз витрат звернення.

Загалом, коли мова йде про програми, переваги можуть включати всебі:

Здатність програми виконувати завдання швидко та ефективно. Інтуїтивний інтерфейс, який дозволяє користувачам легко взаємодіяти з програмою. Різноманітні та потужні функції, які задовольняють потреби користувача. Можливість взаємодії програми з іншими програмами або системами. Заходи безпеки, щоб захистити дані та користувачів. Регулярні оновлення, підтримка користувачів та виправлення помилок. Оптимальне співвідношення ціни та якості.

Програма Audit Expert, розроблена компанією Експерт Системс, виділяється з середовища аналогів завдяки унікальній можливості переоцінки фінансових результатів господарської діяльності та валюти балансу компанії. Один з основних відзначених функціональних елементів цієї програми - це можливість користувача переглядати та коригувати аналіз у будь-який момент часу, ураховуючи інфляційні чинники.

Аналіз, проведений в будь-який момент часу, може бути спотворений впливом інфляції. Здійснення коригувань дозволяє користувачеві враховувати вплив інфляційних чинників на фінансові результати, тим самим покращуючи точність аналізу.

Однією з основних переваг цього програмного продукту є його можливість надавати користувачеві засоби для прогнозування бухгалтерської (фінансової) звітності або необхідного фінансового показника. Це дає змогу

бізнес-користувачам гнучко адаптуватися до змінних умов та вчасно реагувати на економічні фактори.

Таким чином, важливість застосування обчислювальної техніки в управлінні та фінансовому менеджменті. Сучасне бізнес-середовище стає все більше залежним від інформаційних технологій, а програмне забезпечення для фінансового менеджменту стає необхідним інструментом для прийняття обґрунтованих та раціональних управлінських рішень.

Ринок програмного забезпечення пропонує різноманіття продуктів, які базуються на різних методах аналізу даних. Це дозволяє організаціям вибирати програмні комплекси, які найкращим чином відповідають їхнім унікальним потребам та специфікаціям. Різноманітність функціоналу дозволяє керівникам і фінансовим менеджерам ефективно використовувати ці інформаційні системи для вирішення конкретних завдань та вибору оптимальних стратегій управління.

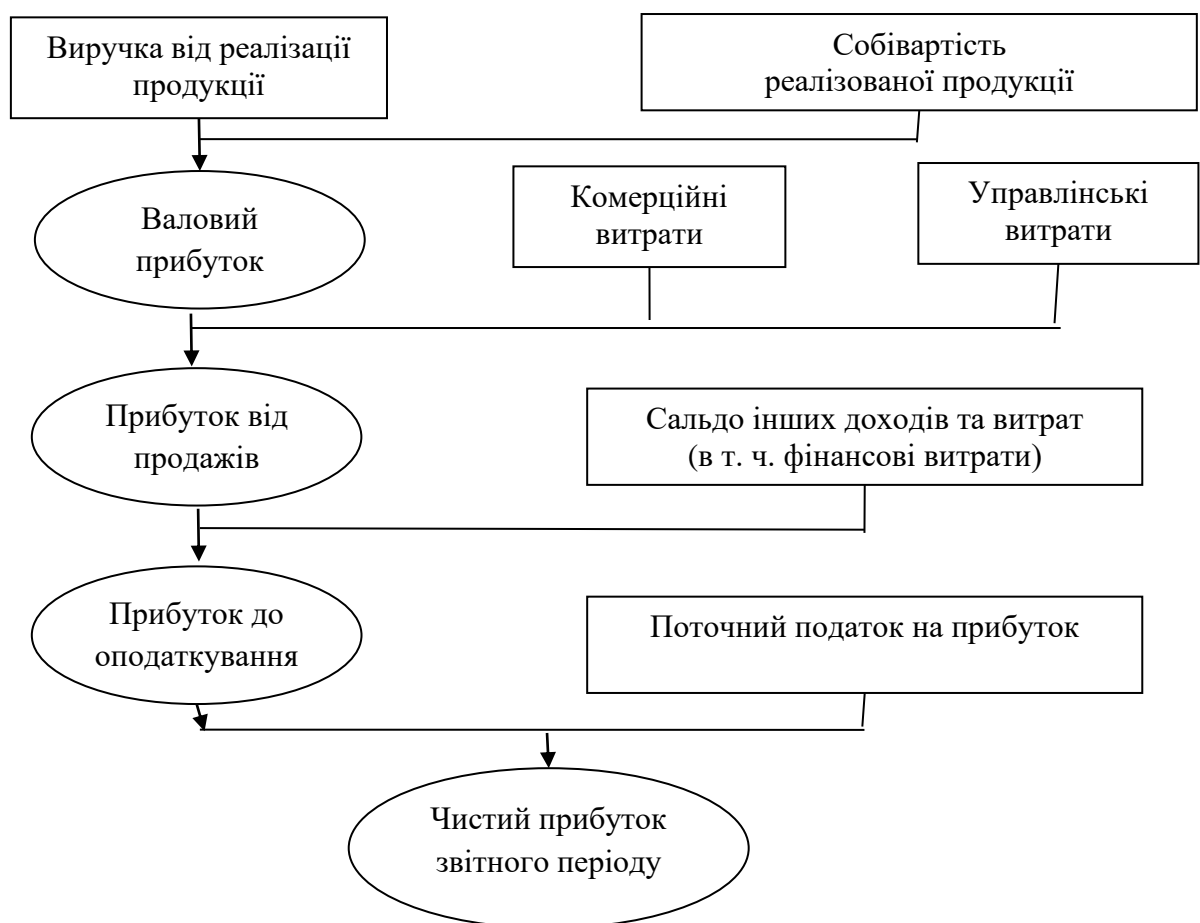

Рис. 1.4 – Схема формування прибутку у системі управління фінансами підприємства [71, с. 156].

На рис. 1.4 представлена загальна схема формування прибутку у системі управління фінансами компанії

На основі того чи іншого показника прибутку формується система показників рентабельності, яка дозволяє оцінити, наскільки ефективно працює підприємство.

Фінансова свідомість компанії визначається її здатністю ефективно управляти фінансовими ресурсами для забезпечення нормального функціонування. Фінансовий стан відображає стабільність компанії, визначається наявністю достатніх фінансових ресурсів, їх раціональним розподілом та ефективністю використання, а також взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Фінансовий стан може бути стійким, коли компанія має можливість своєчасно здійснювати платежі та фінансувати свою діяльність на розширеній основі. Стан може бути нестійким або кризовим у випадках, коли виникають проблеми із платоспроможністю та ефективністю використання фінансових ресурсів.

Управління фінансами компанії вимагає використання спеціальних систем і методів аналізу, які дозволяють отримати кількісну оцінку результатів фінансової складової діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства

Основними елементами фінансових ресурсів підприємства є: статутний фонд, амортизаційний фонд, спеціальні фонди цільового призначення, невикористаний прибуток, кредиторська заборгованість усіх видів, ресурси, отримані з централізованих та децентралізованих фондів та інші.

У сучасних умовах проблема ефективного використання фінансових ресурсів є дуже актуальною, оскільки постійний дефіцит як централізованих, і

децентралізованих фінансових ресурсів призводить до порушень нормального функціонування підприємств, організацій, галузей і загалом сфери управління.

Слід зазначити, що ефективність використання фінансових ресурсів безпосередньо з ефективним використанням матеріальних, трудових та інших видів ресурсів. Так, зниження матеріаломісткості продукції, тобто випуск більшої кількості продукції без збільшення обсягу використовуваної для цього сировини та матеріалів, веде до економії фінансових ресурсів. Зменшення витрат живої праці на одиницю продукції означає зростання ефективності використання трудових ресурсів, що також веде до економії фінансових ресурсів через зростання грошових накопичень та зменшення потреб підприємства у додаткових коштах [64].

Ефективність використання фінансових ресурсів можна оцінювати за допомогою зіставлення досягнутих результатів діяльності (наприклад, прибутку) із сумою фінансових ресурсів, які були у розпорядженні підприємства за відповідний період.

Однак не завжди результат діяльності залежить лише від ефективного використання фінансових ресурсів. Так, оптимально розподіливши та використавши фінансові ресурси підприємство може зазнавати збитків внаслідок зниження трудової дисципліни, порушення технології виробництва, перевитрати матеріалів, сировини та інших причин. Тому, щоб детальніше розглянути проблему ефективного використання фінансових ресурсів, необхідно оцінити ефективність використання всіх складових частин, які формують загалом фінансові ресурси підприємства.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи став центральний офіс, флагманське СТО «PROFIGAS» яке розташовано у м. Вишневе вулиця В.Чорновола 39.Сучасна автогазова станція розташована біля Кільцевої дороги в 1 км від Жулянського мосту в Києві. СТО оснащена всім необхідним обладнанням для установки та сервісу ГБО. Тут працюють провідні фахівці інженерної служби, які одночасно викладають в академії Автогаз і навчають майстрів ГБО з усієї України [64].

Історія розвитку компанії починається з 2000 року. Бізнес стартував зі звичайного продажу обладнання ГБО і зовсім скоро стало зрозуміло, що без власного СТО компанія не будемо розуміти «яке» обладнання вона продає своїм клієнтам.

В 2002 році відбулося відкриття першого СТО. Почався пошук та навчання спеціалістів з монтажу ГБО. Компанія активно налагоджувала співпрацю із провідними виробниками ГБО, тестуючи їх обладнання на своїх особистих автівках, і відкидали тих, хто не переймався якістю свого товару. За 23 роки своєї співпраці з виробниками ГБО протестовано обладнання з Польщі, Італії, Нідерландів, Кореї, Турції, Китаю, Аргентини, Франції, Естонії, Індії, Чехії та Білорусії. Також компанія була свідком не одного «закриття» виробників та ТМ. Метою було знайти ідеальних. Флагманське СТО «PROFIGAS» пройшло довгий шлях, щоб зараз їхні клієнти, відвідуючи СТО, були впевнені в якості їхніх послуг та безпеці встановлюваного обладнання. Тепер СТО «PROFIGAS» працює тільки з найкращими брендами у світі рис. 2.1. [64].

Рис. 2.1. – Світові брендами наСТО «PROFIGAS»

Джерело: власна розробка

Паралельно із постійним внутрішнім розвитком, ми приймали та продовжуємо приймати участь у кожній профільній виставці. Створили перший в Україні відділ інженерної підтримки ГБО, куди увійшли найкращі технічні спеціалісти. Наші інженери особисто відвідували заводи виробників ГБО, приймали і досі приймають активну участь у різних інноваційних розробках в газобалонному світі.

2011 році офіційно відкрито проект «Академія Автогаз», куди приймають всіх бажаючих навчатись газобалонній справі. З гордістю спостерігається успіх учнів, які стали партнерами, відкривши вже свої СТО.

СТО «PROFIGAS» стало ведучим та ексклюзивним дистриб'ютором ТМ STAG та розпочало відбір кращих СТО України в Мережу PROFIGAS-STAG. Надалі кожного наступного року кращі з кращих СТО Профігаз приймають

участь у конкурсі STAGFEST та мають нагоду їздити в Білосток на виробництво AC Spolka обмінюватись досвідом, вчитись та знайомитись з новинками ГБО [64].

Мережа все більше поповнюється станціями та відповідно новими клієнтами. СТО «PROFIGAS» зрозуміли, що звернення від клієнтів, які хочуть подякувати, або пожалітися, потрібно обробляти. Створили відділ якості та обслуговування клієнтів. Головне завдання відділу – працювати на захист клієнта. СТО «PROFIGAS» обробляє будь-яке звернення, що до них надходить. Будь воно за телефоном гарячої лінії, відгуком у Гуглі, коментарем на сайті, в Інстаграмі, Фейсбуці або на інших ресурсах. Кожне таке звернення, а особливо негативне, компанія розглядає, як під мікроскопом.

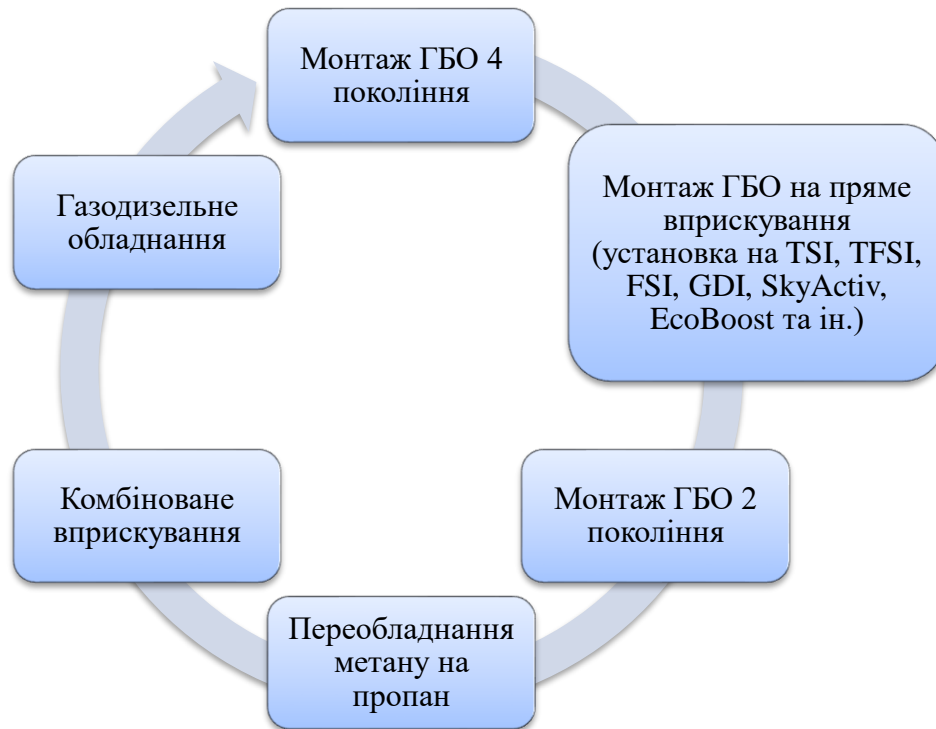
На початку 2020 року в СТО «PROFIGAS» налічувалось більше 100 станцій Профігаз по всій Україні. Ковід. З оффлайн-формату компанія перейшла в онлайн: конференції для Мережі, мітінги з Виробниками, навчання для майстрів, було більше віддалених підключень, більше зйомок для Ютуб каналу, більше робочого процесу в соц.мережах, було мінімум людей в офісі та на територіях СТО [64].

2022 рік – початок повномасштабної війни. Страх та майже одночасне і прийняття всього. Практично одразу деякі співробітники відновили роботу на службових машинах у ролі волонтерів, які перевозили людей до кордону або в більш спокійні міста, перевозили гуманітарну, медичну та іншу допомогу в «сірі» зони. Частина співробітників компанії вступила в лави ЗСУ і досі боронить країну. Деякі з них, на жаль, залишились вже тільки в їхній пам'яті та серцях.

Волонтерам потрібно було ремонтувати машини. Всім потрібна була допомога. В другій половині березня 2022 році, як головне та центральне СТО, відновили роботу. Менеджери працювали, як і багато хто зараз, з інших куточків країни та світу. Поступово, СТО Мережі відновлювались, в той час, як деякі зупинили свою роботу. З деякими СТО, які досі знаходяться під окупацією, компанія тримає зв'язок.

СТО «PROFIGAS» встановлює тільки оригінальний товар та являється офіційними дистриб'юторами та «першими руками» таких брендів, як: STAG, GREENGAS, LandiRenzo, Prins, Tomasetto, Valtek, Hana.

Повний список брендів набагато ширший, маючи найбільший склад газобалонного обладнання в Європі, менеджери підбирають найкращий комплект ГБО представлено на рис. 2.2. [64].

Рси. 2.2 - Автогазові системи встановлення СТО «PROFIGAS»

Джерело: власна розробка

Можливість розрахуватись на СТО «PROFIGAS» як готівкою, так і картою. Для підприємств та корпоративних клієнтів працюють з ПДВ. Мають послугу розстрочки 0%.

СТО «PROFIGAS» обслуговує та ремонтує 99% систем ГБО, що представлені на ринку України. СТО оснащено самим сучасним діагностичним обладнанням, а саме:

- ✓ Димогенератор;
- ✓ Прилад для очищення бензинових форсунок;
- ✓ Стенд для перевірки свічок запалювання під тиском;

- ✓ Мотортестер (Осцилограф Постоловського, МТ4 PRO);
- ✓ Прилад для тарювання газових форсунок;
- ✓ Пристрій для діагностики, тестування, чистки газових форсунок;
- ✓ Течешукач;
- ✓ Тестер для перевірки свічок запалювання;
- ✓ OBD сканер;
- ✓ Газоаналізатор;
- ✓ Прилад STAG AFR[64].

Також, в компаніїє додаткові послугами з автосервісу:

- Заміна масла
- Перевірка герметичності впускного та випускного тракту
- Чищення бензинових форсунок на двигунах з безпосереднім впоркуванням палива без демонтажа з авто
- Чищення системи охолодження
- Діагностика двигуна (осцилограф Постоловського)
- Діагностика системи запалювання (перевірка свічок, високовольтних дротів, катушок запалення)
- Встановлення варіатора куту випередження запалення
- Встановлення ультразвукового датчика рівня газового палива

Метою фінансової політики підприємства є найповніша мобілізація фінансових ресурсів, необхідні задоволення нагальних потреб розвитку суспільства. Відповідно до цього фінансова політика покликана створити сприятливі умови для активізації підприємницької діяльності. Велику увагу приділяють визначенню раціональних форм вилучення доходів підприємств на користь держави, а також частки участі населення у формуванні фінансових ресурсів. Важливе значення надається підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів шляхом їхнього розподілу між сферами суспільного виробництва, а також їх концентрації на основних напрямках економічного та соціального розвитку.

Фінансові ресурси - доходи та надходження суб'єктів господарювання та держави в особі його органів, які використовуються на меті розширеного відтворення та на задоволення інших потреб. Саме фінансові ресурси дозволяють відокремити категорію фінансів від категорії ціни та інших вартісних категорій. Фінансові ресурси, виступаючи у грошовій формі, відрізняються від інших ресурсів. Вони відносно відокремлені у своїх функціях, тому існує необхідність забезпечення ув'язування фінансових ресурсів з іншими ресурсами [2].

Фінансові ресурси, їхнє раціональне використання у відтворювальній діяльності перехідного ринку суспільства визначають матеріальну основу практичного реформування перехідної економіки, успішного подолання кризових невдач, підвищення рівня соціального захисту населення, особливо його малозабезпечених верств.

Власні фінансові ресурси належать самому підприємству та їх використання не тягне за собою можливості втрати контролю за діяльністю підприємства.

Формування фондів підприємства починається з організації суб'єкта. Підприємство відповідно до законодавства формує статутний капітал - основне первісне джерело власних коштів підприємства, яке у вигляді основного та оборотного капіталу спрямовується на придбання фондів підприємства. До фондів належить додатковий капітал - створюється за рахунок: приросту вартості майна в результаті переоцінки основних фондів, емісійного доходу (за рахунок перевищення продажної ціни акцій над номінальною), безоплатно отриманих цінностей на виробничі цілі. Він може бути використаний на погашення сум зниження вартості майна, що виявились за результатами його переоцінки, на погашення збитків, що виникли в результаті безоплатної передачі майна іншим підприємствам та особам, збільшення статутного капіталу, на погашення збитку за результатами роботи підприємства за звітний рік.

У процесі виробничої діяльності доходи від виробленої продукції формі виручки від надходять на розрахунковий чи валютний (якщо підприємство експортує продукцію) рахунок. Виручка є джерелом відшкодування витрат за виробництво, просування продукції на ринок, у товарів (робіт, послуг). Амортизація, в такий спосіб, надходить у складі виручки від амортизаційний фонд призначений задля забезпечення відтворення основних фондів.

Результатом діяльності підприємства є прибуток. Після податкових виплат утворюється чистий прибуток, що витрачається відповідно до статутних документів та на розсуд підприємницького суб'єкта. З неї формуються: резервний капітал та інші аналогічні резерви, фонд нагромадження, фонд споживання.

Слід зазначити, що не всі фінансові ресурси обслуговують виробничу сферу підприємства, оскільки підприємства виникають певні зобов'язання перед фінансово-кредитною системою, працівниками. Тому частина ресурсів відволікається у невиробничу сферу підприємства та виконує невиробничу функцію: резервний капітал, фонд накопичення, споживання та інші фонди. Виникнення цієї функції обумовлено зобов'язаннями підприємства, необхідністю розширення своєї діяльності. Роль цієї функції не менш важлива, оскільки від того, наскільки своєчасно та в повному обсязі виконуватимуться зобов'язання підприємства, залежить його виробнича діяльність.

Необхідно наголосити на важливості оптимального співвідношення ресурсів, що знаходяться у виробничій та невиробничій сферах, які приносять дохід або споживаються. Це дозволить, з одного боку, забезпечити безперервність процесу виробництва та виконання виробничої програми, а з іншого – у повному обсязі виконувати зовнішні та внутрішні зобов'язання, не забуваючи про ліквідність та прибуткове використання наявних ресурсів. Слід зазначити, що більше ресурсів бере участь у прибутковому обороті, тим ефективніше вся виробничо діяльність підприємства, отже, реалізується механізм відтворення економічного зростання.

Флагманське СТО «PROFIGAS» формує фонд накопичення, що становить близько 20%. Інші кошти спрямовуватимуться на фонд споживання.

Свої фінансові ресурси Флагманське СТО «PROFIGAS» розподіляє за багатьма напрямками, головними з яких є:

- платежі органам фінансово-банківської системи, зумовлені виконанням фінансових зобов'язань. Сюди відносяться; податкові платежі до бюджету, сплата відсотків банкам за користування кредитами, погашення раніше взятих позичок, страхові платежі тощо (42,1%);

- інвестування власних коштів у капітальні витрати (реінвестування), пов'язане з розширенням виробництва та технічним його оновленням, переходом на нові прогресивні технології та навчання спеціалістів закордоном тощо;

- Спрямування фінансових ресурсів до грошових фондів заохочувального та соціального характеру;

- Використання фінансових ресурсів на благодійні цілі, ЗСУ тощо.

На рисунку 2.3[81]. показано структуру розподілу підприємством прибутку.

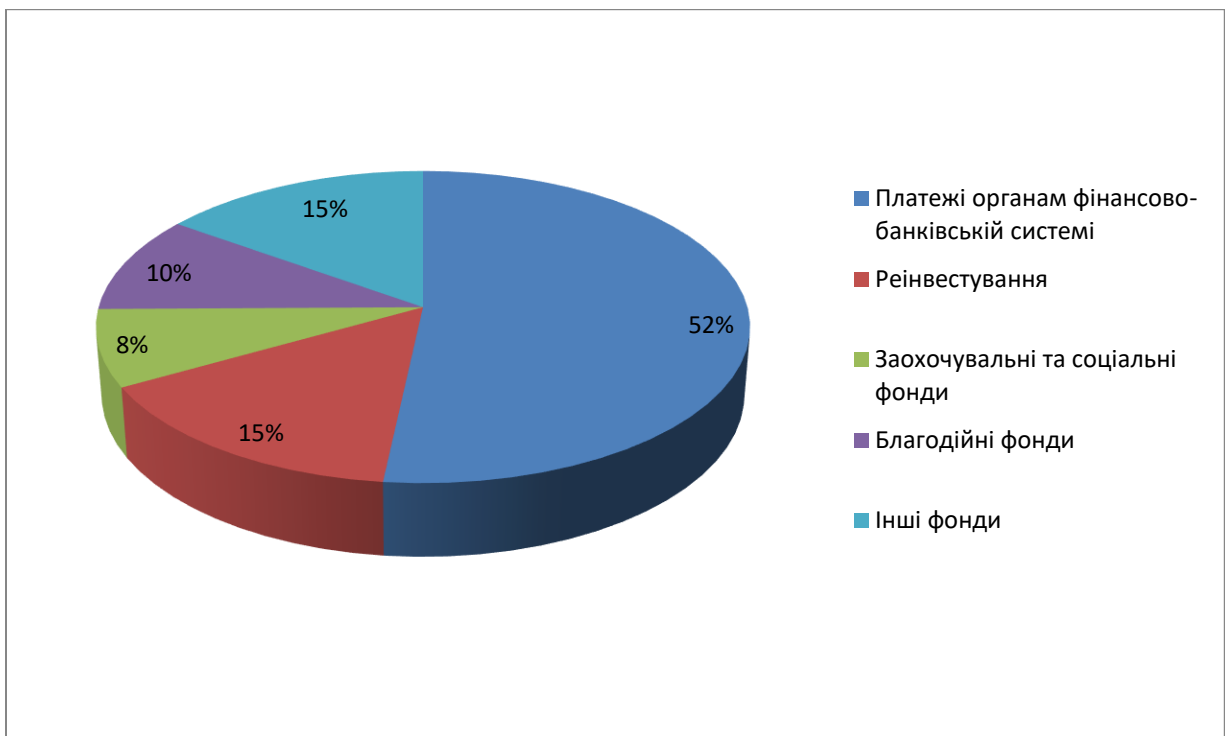

Рис. 2.3. Розподіл фінансових ресурсів Флагманське СТО «PROFIGAS» у 2022 році.

Джерело: власна розробка.

З діаграми видно, що основна маса фінансових ресурсів підприємства йде на розрахунки з бюджетом та банками за зобов'язаннями (податки та кредити). Великий обсяг коштів підприємство спрямовує на реінвестування, що характеризує підприємство з позитивного боку. Флагманське СТО «PROFIGAS» приділяє увагу таким фондам, як заохочувальний, соціальний, з якого кошти виділяються на премії та інші заохочувальні виплати працівникам, а також займається збором (кошти спрямовуються в основному на допомогу ЗСУ, а саме установа газової системи автомобілям для воєнних та ремонт).

Отже, можемо зробити підсумок, що нині надзвичайно зростає як роль керівників підприємств, так й фінансових служб, які грали другорядну роль у умовах адміністративно-командних методів управління. Пошук фінансових джерел розвитку підприємства, напрямів найбільш ефективного інвестування фінансових ресурсів, операції з цінними паперами та інші питання фінансового менеджменту стають основними для фінансових служб підприємств в умовах ринкової економіки. Суть фінансового менеджменту полягає у такій організації управління фінансами з боку відповідних служб, яка дозволяє залучати додаткові фінансові ресурси на найвигідніших умовах, інвестувати їх з найбільшим ефектом, здійснювати прибуткові операції на фінансовому ринку, купуючи та перепродуючи цінні папери. Досягнення успіху у сфері фінансового менеджменту багато в чому залежить від такої поведінки працівників фінансових служб, за якої головними стають ініціатива, пошук нетрадиційних рішень, масштабність операцій та виправданий ризик, ділова хватка.

2.2. Аналіз фінансових показників діяльності підприємства СТО «PROFIGAS»

Фінансовий стан підприємства характеризує розміщення та використання коштів компанії. Воно зумовлене ступенем виконання фінансового плану та мірою поповнення власних коштів за рахунок прибутку та інших джерел, і навіть швидкістю обороту оборотних засобів. Фінансовий результат (прибуток або збиток) є найголовнішим показником діяльності підприємства за звітний період. Фінансовий результат є приріст (або зменшення) вартості власного капіталу організації, що утворився у процесі її підприємницької діяльності за звітний період.

Оскільки виконання фінансового плану переважно залежить від результатів діяльності підприємства, то фінансовий стан, що визначається всією сукупністю економічних факторів, що є найбільш узагальнюючими показниками.

Для оцінки загальних економічних тенденцій розглянемо загально-економічні показники роботи компанії за 2020-2022 роки та проведемо їх порівняльний аналіз (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Загально-економічні показники діяльності СТО «PROFIGAS»

Показники	Роки			Темп зростання до 2020 року, %	
	2020	2021	2022	2021 р.	2022 р.
Обсяг основних фондів (тис. грн.)	31328	41802	64730	132,97	205,90
Обсяг оборотних коштів (тис. грн.)	9661	9697	12066	100,37	124,89
Чисельність працюючих (чол.)	750	760	760	101,33	101,33
Обсяг реалізованої продукції (тис. грн.)	57073	62561	93390	109,62	163,63
Продуктивність праці (тис. грн./чол.)	79,10	82,32	122,88	104,07	155,35
Собівартість реалізованої продукції з урахуванням адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (тис. грн.)	60504	61086	78302	100,96	129,42
Прибуток (збиток) від операційної діяльності (тис. грн.)	1156	2090	15629	-	-
Прибуток (збиток) до оподаткування (тис. грн.)	2128	1326	15471	-	-
Фондовіддача	1,82	1,50	1,44	82,42	79,12
Загальна рентабельність (%)	-	2,32	20,66	-	-
Рентабельність продукції (%)	-	3,65	20,87	-	-

Напротязі аналізованих 2020-2022 років обсяг реалізованих наданих та реалізованих послуг зростає. За 2021 рік діяльності відбулося перевиконання показника до 2020 року на 5488 тис.грн., що у відносному вираженні складає 9,62%. За 2022 рік також маємо збільшення обсягу реалізації продукції на 36317 тис.грн., або на 63,63% (163,63-100) порівнянню до 2020 року. Дана компанія свідчить про розширення своєї діяльності СТО «PROFIGAS».

Отримання відповідних обсягів реалізації сприяли збільшенню прибутку. Як показують розрахунки таблиці 2.1, за 2020 рік діяльності СТО «PROFIGAS» мало збиток від операційної діяльності в сумі 1156 тис. грн. Та вже за наступний рік спостерігаємо отримання прибутку в розмірі 2090 тис. грн. За 2022 рік сума прибутку від операційної діяльності збільшилась до 15629 тис.грн., або на 16785 тис.грн. в порівнянні з 2021 роком.

Щодо прибутку дооподаткування, то за 2020 рік в розмірі 2128 тис.грн. отримало збиток. За наступні 2021-2022 роки ситуація змінилася на краще, підприємство отримало прибуток від повідно 1326 тис.грн. та 15471 тис.грн.

Показник собівартості реалізованої продукції з урахуванням адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат має тенденцію до зростання. Зокрема, за 2021 рік темп зростання даного показника становить 100,96%, а за 2022 рік – 129,42% порівнянню до 2020 року. Підвищення показника характеризується: підвищенням цін за послуги, які надають інші підприємства (в першу чергу, плата за енергоресурси); збільшенням суми амортизаційних відрахувань тощо.

Аналізуючи вище вказані показники прибутку (збитку) та собівартості реалізованої продукції спостерігаємо досягнутий рівень рентабельності продукції за 2022 рік – 20,87%, що на 17,22% вище рівня попереднього 2021 року.

Напротязі аналізованого періоду СТО «PROFIGAS» спостерігаємо збільшення чисельності працюючих на 10 чоловік, що становить 101,33% темпу росту відносно до 2020 року. Збільшення чисельності не вплинуло негативно на показник продуктивності, спостерігаємо високий рівень та

значне підвищення продуктивності праці за 2021 рік на 4,07% (104,07-100,00), та за 2022 рік темп приросту складає 155,35%.

Показник фондівдачі має тенденцію до зниження, що є негативним моментом в діяльності підприємства і характеризує не ефективне використання своїх виробничих потужностей для збільшення обсягів реалізації продукції по відношенню до базового показника ефективності використання основних засобів.

Обсяг оборотних засобів з кожним наступним періодом має тенденцію до збільшення. Зокрема, за рахунок значного зростання виробничих запасів за 2021 рік на 36,00 тис.грн.; за 2022 рік діяльності на 2405 тис.грн.

Таким чином, рівень та динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності компанії є свідченням покращення фінансового стану: відбулося збільшення обсягів реалізації (на 63,63%); збільшення чисельності робітників до 76 чол.; підвищення рівня продуктивності праці до 122,88 од.; зниження рівня витрат на 1 гривню реалізованої продукції та наданої послуги до 0,80 од. Особливу увагу слід звернути на зростання розміру прибутку за 2022 рік діяльності компанії.

Дані про розміщення фінансових ресурсів компанії СТО «PROFIGAS» можемо побачити у таблиці (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз складу та структури СТО «PROFIGAS» за 2020-2022 рр.

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		Темп приросту до 2020р, %	
	тис.грн.	Питома вага, %	тис.грн.	Питома вага, %	тис.грн.	Питома вага, %	2021р.	2022р.
1.Необоротні активи, ут.ч.	31438	26,49	41802	30,59	64730	34,39	132,97	205,90
1.1.Нематеріальні активи	-	-	154	0,30	74	0,10	-	-
1.2.Основні засоби	31328	23,13	41505	80,58	64042	33,28	132,49	204,42
1.3.Незавершене будівництво	-	-	15	0,03	269	0,35	-	-
1.4.Довгострокова дебіторська заборгованість	110	0,27	128	0,25	345	0,45	116,36	313,64
2.Оборотні активи	9661	23,50	9697	18,83	12066	15,71	100,37	124,89

2.1.Запаси	4027	9,80	5423	10,53	9708	12,64	134,67	241,07
2.2.Грошовікошти	5567	13,64	4269	8,29	2282	2,97	76,68	40,99
2.3.Грошовікошти	67	0,16	5	0,01	74	0,10	7,46	110,45
3.Витратимайбутніх періодів	4	0,01	8	0,01	7	0,01	200,00	175,00
Всього	41103	100,00	51507	100,00	76803	100,00	125,31	186,85

Виходячи з наведених даних таблиці 2.2, слід зазначити, що дана компанія за 2020 рік діяльності розмістило фінансові ресурси на загальну суму 41103 тис. грн. У тому числі 31438 тис.грн., або 76,49% було вкладено необоротні активи; а 9661 тис.грн., або 23,50% в оборотні активи; витрати майбутніх періодів на кінець 2020 року склали – 4 тис.грн., або 0,01%.

У складі необоротних активів основні засоби склали 76,22% від загальної суми активів компанії. Також заданий період компанія мала довгострокову дебіторську заборгованість у сумі 110 тис.грн. і її питома вага 0,27%.

Щодо складу оборотних активів за 2020 рік, то запаси склали 9,80%; дебіторська заборгованість – 13,54%; грошові кошти - 0,16%.

Зарік компанія збільшила наявні фінансові ресурси до 501507 тис.грн., або на 125,31%. Зміни відбулися за рахунок значного підвищення вартості необоротних активів та збільшення рівня запасів (оборотних активів).

Щодо складу оборотних активів за 2020 рік, то запаси склали 9,80%; дебіторська заборгованість – 13,54%; грошові кошти - 0,16%.

За рік компанія збільшила наявні фінансові ресурси до 51507 тис.грн., або на 125,31%. Зміни відбулися за рахунок значного підвищення вартості необоротних активів та збільшення рівня запасів (оборотних активів). За 2021рік діяльності спостерігаємо збільшення вартості основних засобів на 132,49%, що привело до зростання їхньої частки до 80,58% в загальній структурі активів.

Позитивним значенням є зниження рівня дебіторської заборгованості до 4269 тис.грн., тобто на 1298 тис.грн. і відповідного зниження їх частки до 8,29% проти 13,54% у 2020року.

Щодо діяльності 2022 року, то маємо зростання загальної суми активів до 76803 тис.грн., або на 35700 тис.грн. (у відносному вираженні на 86,85%) повідношенню до 2020 року.

Розглянемо більш детально які відбулися зміни. Відбулося збільшення вартості основних засобів до 64042 тис.грн., або на 32174 тис.грн. відносно показника базового 2020 року і збільшення їх питомої ваги у структурі активів до 83,38%.

Спостерігаємо також збільшення оборотних активів на 2405 тис.грн., тобто до 12066 тис.грн., що становить ріст 124,89%. В складі оборотних активів найбільшу питому вагу займають запаси на 9708 тис.грн. проти показника базового року 4027 тис.грн. Відповідно відбулося підвищення їх частки до 12,64%. Позитивним моментом також є зниження рівня дебіторської заборгованості до 2282 тис.грн., тобто на 3285 тис.грн. і відповідного зниження їх частки до 2,97% проти 13,54% 2020 року. Значення показника складає 40,99% показника 2020 року. Розмір грошових коштів дещо підвищився як повідношенню до базового так і повідношенню до попереднього року, але їх питома вага все ж залишається на дуже низькому рівні – 0,01% в 2021 році. На рисунку 2.4 зображено фінансові ресурси СТО «PROFIGAS» за основними складовими.

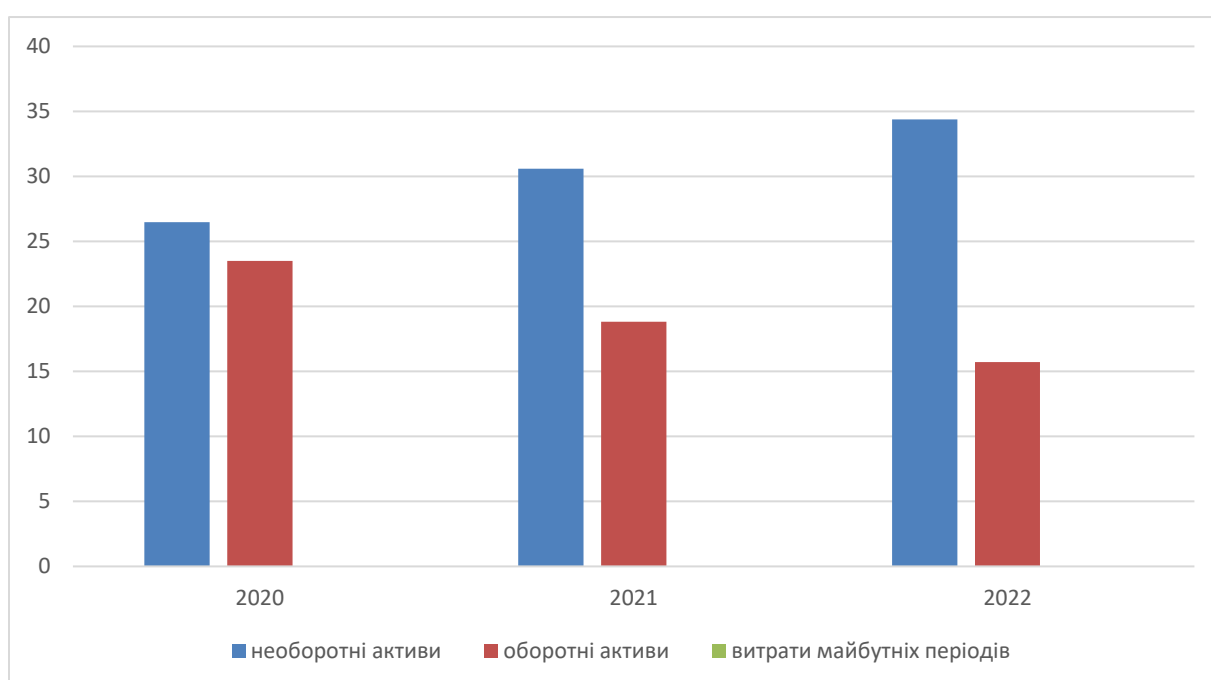

Рис. 2.4 – фінансові ресурси СТО «PROFIGAS» за основними складовими.

Стабільність фінансового стану компанії залежить від правильності та доцільності вкладення фінансових ресурсів, тому для його оцінки необхідно вивчити передусім склад, структуру та джерела його утворення, а також причини їх зміни.

Таким чином підводячи підсумок щодо розміщення фінансових ресурсів можемо зазначити, що біля 80% ресурсів – вкладення в необоротні активи – основні засоби, наступним елементом є оборотні активи, зокрема, вкладення в запаси, спостерігаємо збільшення їх частки до 12,64% загальної суми активів.

Склад і структура фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз складу та структури фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» за 2020-2022 рр.

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		Темпиростудо 2020р,%	
	тис.грн,	Питома вага,%	тис.грн,	Питома вага,%	тис.грн,	Питома вага,%	2021р.	2022р.
1.Власні фінансові ресурси, ут.ч.	37177	90,45	43847	85,13	58243	75,83	117,94	156,66
1.1.Статутний капітал	13	0,03	13	0,03	13	0,02	100,00	100,00
1.2.Інший додатковий капітал	4138	10,07	4138	8,03	4138	5,39	100,00	100,00
1.3.Нерозподілений прибуток	33026	80,35	39696	77,07	54092	70,43	120,20	163,79
2.Позикові фінансові ресурси, ут.ч:	3926	9,55	7660	14,87	18560	24,16	195,11	472,75
2.1.Відстачені податкові зобов'язання	511	1,24	3347	6,50	-	-	654,99	-
2.2.Кредиторська заборгованість за товарами	1761	4,28	3036	5,89	3127	4,07	172,40	17,57
2.3.Інші позикові кошти	1654	4,03	1277	2,48	15433	20,09	77,21	933,07
Всього	41103	100,00	51507	100,00	76803	100,00	125,31	186,85

Виходячи з вище наведених даних таблиці, можемо стверджувати, що дана компанія за 2020 рік діяльності мало в своєму розпорядженні фінансові ресурси на загальну суму 41103 тис.грн., у тому числі 37177 тис.грн., або 90,45% становили власні фінансові ресурси. У складі власних фінансових ресурсів статутний капітал становив 13 тис.грн., або 0,03%. Інший додатковий капітал складав 4138 тис.грн., або 10,07%. Складовою власних фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» також є нерозподілений прибуток, який становив 33026 тис.грн., або 80,35%.

За 2021 рік підприємство збільшило наявні власні фінансові ресурси до 43847 тис.грн., або на 6670 тис.грн. (темп росту склав 117,94%) у порівнянні з базовим роком. Зміни відбулися в обсягах нерозподіленого прибутку.

За 2022 році діяльності компанії також збільшило суму власних фінансових ресурсів до 58243 тис.грн., або на 21066 тис.грн. порівнянню до базового 2020 року. У складі ресурсів відбулися зміни по збільшенню нерозподіленого прибутку до 54092 тис.грн. проти показника 2020 року 33026 тис.грн. Хоча частка у загальній сумі фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» зменшилась до 70,43% порівнянню до 2020 року 80,35%. Рівень позикових фінансових ресурсів на протязі аналізу є мого періоду має тенденцію до збільшення. Зокрема за 2020 рік діяльності сума позикових фінансових ресурсів становила 3926 тис.грн., що складало 9,55% від загальної суми фінансових ресурсів компанії за 2020 рік.

У її складі спостерігаємо суму відстрочених податкових зобов'язань на суму 511 тис.грн., або 1,24%. Кредиторська заборгованість становила 1761 тис.грн., або 4,28%; інші позикові СТО «PROFIGAS» кошти склали 1654 тис.грн., або 4,03%.

Сума позикових фінансових ресурсів за наступний рік виросла на 3734 тис. грн. В її складі відстрочені податкові зобов'язання збільшились на 2836 тис.грн. і їх частка склали 6,50%. Відбулося збільшення кредиторської заборгованості СТО «PROFIGAS» затоварина 1275 тис.грн. і склали 3036 тис.грн., її питома вага склали 5,89%. Інші позикові кошти зменшились до

1277 тис. грн., абона 377 тис.грн., їх частка склала 2,48%. За останій рік позикові фінансові ресурси збільшились на 14634 тис.грн. до 18560 тис.грн. Дане підвищення відбулося за рахунок значного збільшення інших позикових коштів на 13779 тис.грн., тобто до 15433 тис.грн. і їх частка склала 20,09% загальної суми фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS». Кредиторська заборгованість у сумарному вираженні збільшилась повідношенню до базового 2020 рокуна 1366 тис.грн. і склала 3127 тис.грн., та її частка у структурі фінансових ресурсів зменшилась до 4,07%, проти показника 2020 року 4,28%, що є позитивним значенням в діяльності СТО «PROFIGAS». Загальна сума фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» н аостанню звітну дату складає 76803 тис. грн., щона 35700 тис.грн. більше показника 2020 року. На рисунку 2.5 побудовано графічний склад фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» за 2020-2022роки.

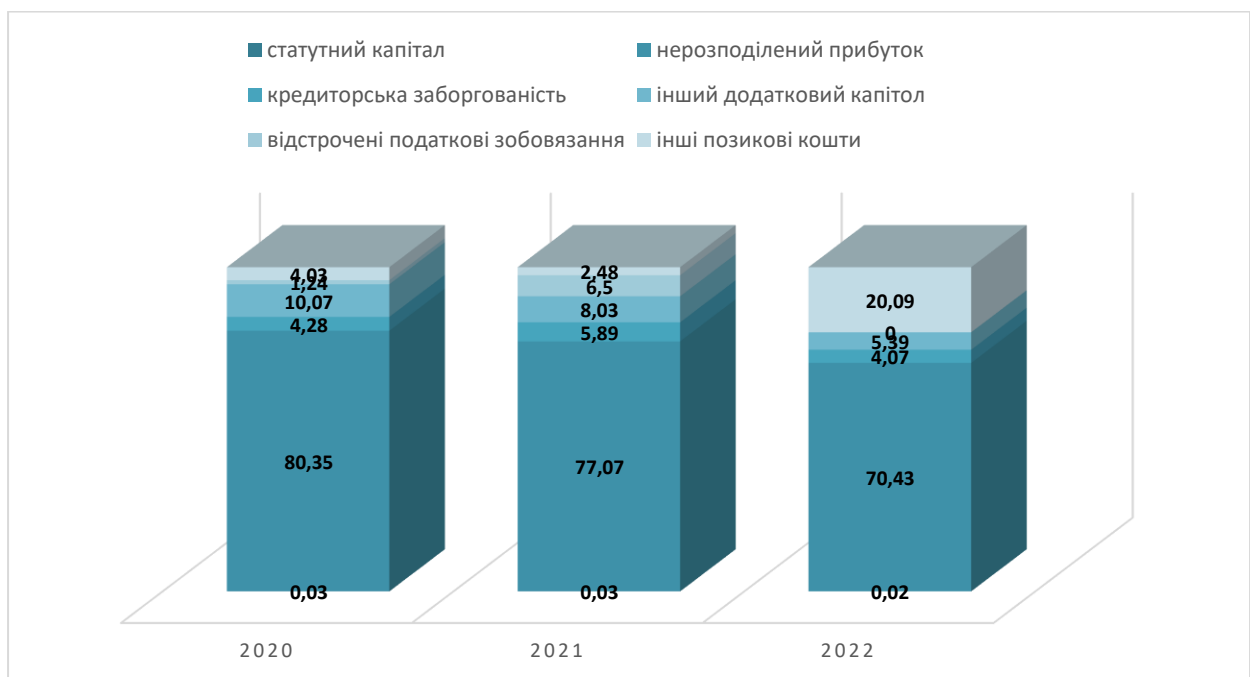

Рис. 2.5 – Склад фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS»

З діаграми видно, що найбільшу питому вагу у структурі фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» має нерозподілений прибуток – більше 70 відсотків загальної суми фінансових ресурсів компанії. Оскільки спостерігаємо значне підвищення інших позикових коштів, то проведемо їх аналіз, зарахунок яких чинників вони мали тенденцію до збільшення. Необхідні дані для аналізу наведемо в таблиці 2.4.

Таким чином, аналізуючи представлені в таблиці 2.4 розраховані показники, можемо зробити висновки, що збільшення інших позикових ресурсів, зокрема, на останню звітну дату, відбулося в першу чергу зарахунок значно збільшення поточних зобов'язань із внутрішніх розрахунків, а саме на 12818 тис.грн., тоб тодо 13294 тис.грн. проти показника 2020 року 476 тис.грн. Загальна сума позикових зобов'язань виросла до 15433 тис.грн. Повідношенню до базового 2020 року відбулося збільшення сум зобов'язань з бюджетом відповідно за 2021-2022 роки на 33 тис.грн. тана 908 тис.грн. хоча їх питома вага зменшилась за 2022 рік до 8,40% проти 23,52% 2020 року.

Таблиця 2.4

Аналіз складу структури поточних зобов'язань СТО «PROFIGAS» за 2020-2022 рр.

Показники	2020р.		2021р.		2022р.		Темпиростудо 2020р,%	
	тис.грн,	Питома вага,%	тис.грн,	Питома вага,%	тис.грн,	Питома вага,%	2021р.	2022р.
Поточні зобов'язання з арозрахунками, ут.ч:	1654	100,0 0	1277	100,0 0	15433	10,0	77,21	933,07
-збюджетом	389	23,52	422	33,05	1297	8,40	108,48	333,42
-зпозабюджетних платежів	9	0,54	13	1,02	25	0,16	144,44	277,77
-зістрахування	221	13,36	198	15,51	221	1,44	89,59	100,00
-зоплатипраці	533	32,22	562	44,01	569	3,69	105,00	106,75
-із внутрішніх розрахунків	476	28,78	54	4,23	13294	86,14	11,34	2792,86
-інші поточні зобов'язання	26	158	28	2,19	27	0,17	107,69	103,85

Аналогічна ситуація спостерігається з позабюджетними платежами, у вартісному виразі відбулося підвищення до 25 тис.грн., щодо структури, то маємо 0,16% проти показника попереднього 2021 року 1,02%.

Позитивним моментом є зниження зобов'язань зі страхування за 2021 рік діяльності на 23 тис.грн., а в 2022 році відбулося їх погашення.

Розрахунки з оплати праці у вартісному виразі збільшились до 569 тис.грн. Щодо питомої їх ваги у структурі фінансових ресурсів, то вони займають лише 3,69%.

Таким чином, перелічені зміни у складі фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» свідчать про зростання поточної заборгованості, яке підтверджується зростання кредиторської заборгованості постачальникам за товари, роботи і послуги.

Отже, керівництву компанії СТО «PROFIGAS» слід вести раціональну фінансову політику, залучати суми грошових коштів, які б не перевищували їх використання, чітко планувати і контролювати розподіл фінансових ресурсів по різних видах платежів для того, щоб у компанії не виникало потреби у фінансових ресурсах для погашення заборгованості або розширення своєї діяльності.

2.3. Оцінка фінансових ресурсів компанії СТО «PROFIGAS»

На даному етапі проведемо аналіз показників ліквідності та платоспроможності, що характеризують ймовірність повного та своєчасного здійснення розрахунків за короткостроковими зобов'язаннями перед кредиторами. Розпочати цей аналіз необхідно зі зіставлення в абсолютних величинах наступних груп активів і пасивів. Ліквідним вважається баланс, якщо виконуються такі умови: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$.

Аналіз ліквідності балансу за 2020-2022 роки наведено у таблиці 2.5. Результати розрахунків ліквідності балансу по СТО «PROFIGAS» за 2020-2022 рр., що в даному випадку порівняння підсумків груп щодо активу та пасиву мають такий вигляд:

- у 2020 р. – ($A1 > П1$, $A2 < П2$, $A3 < П3$, $A4 < П4$), тобто баланс перестав бути абсолютно ліквідним, тобто, присутня невідповідність другої та третьої умови абсолютної ліквідності - недостатня величина швидко реалізованих активів, їх оборотність низька, і викликає тим самим закладеність запасів, це сприяє низькому обігу фінансових ресурсів підприємства. Витрачені підприємством гроші надто повільно роблять свій

«оборот», що призводить до нестійкості фінансового розвитку та уповільненого розвитку підприємства.

Основна умова фінансової стабільності організації - зростання обсягу продажу, що є джерелом покриття нинішніх витрат, формує необхідну нормального функціонування величину виручки.

Таблиця 2.5

Аналіз ліквідності балансу СТО «PROFIGAS» за 2020-2021 роки

Групи показників	Сума, тис. грн.		Групи показників	Сума, тис. грн.		Платіжний надлишок (+), нестача (-)	
	2020 рік	2021 рік		2020 рік	2021 рік	2020 рік	2021 рік
A1	8796949	14272388	П1	6265231	8019957	+2531718	+6252431
A2	15065135	14855976	П2	9684279	10401458	+5380856	+4454518
A3	800217	800924	П3	6349695	7803917	-5549478	-7002993
A4	1282016	455573	П4	3645110	4159709	-2363096	-3704136
БАЛАНС	25944315	30385041	БАЛАНС	25944315	30385041	-	-

Внаслідок зростання прибутку зміцнюється фінансове розташування компанії, з'являється можливість розширення бізнесу, вкладення коштів у вдосконалення матеріально-технічної бази, освоєння нових спецтехнологій та навчання та ін.

У 2021 році – (A1 > П1, A2 < П2, A3 < П3, A4 < П4), ситуація аналогічна.

Далі проведемо аналіз ліквідності підприємства за допомогою коефіцієнтів, які були розраховані та внесені до таблиці 2.6 [2, с.204].

Таблиця 2.6

Фінансові коефіцієнти платоспроможності СТО «PROFIGAS» за 2020-2021 роки

Коефіцієнти ліквідності	Методика розрахунку	2020 р.	2021 р.	Відхилення	Оптим. значення
Поточна	с.1200	1,56	1,59	0,03	1,5-2,5
	(с.1510 + с.1520 + с.1550)				
Абсолютна	с.1250 + с.1240	0,51	0,70	0,19	0,2-0,5
	с.1500				

Швидка	$\frac{\text{с.1230} + \text{с.1240} + \text{с.1250}}{\text{с.1510} + \text{с.1520} + \text{с.1550}}$	1,51	1,54	0,03	0,7-1,0

Значення коефіцієнта поточної ліквідності протягом 2020-2021 років, для компанії перебуває у мінімальному оптимальному становищі, це свідчить у тому, що компанія має вільний доступ користування фінансовими ресурсами, формуються з допомогою власні кошти, власні кошти підприємству вистачає розрахуватися лише поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за 2020-2021 рр. не задовольняє нормальним оптимальним значенням, 2021р. Відбулося значне збільшення коефіцієнта. Перевищення величини 0,5 вказує на невиправдані затримки використання високоліквідних активів [1, с.112]. Підприємство спостерігає фінансову стабільність.

Коефіцієнт швидкої ліквідності для підприємства перебуває не низьким. Отже, СТО «PROFIGAS» активно працювала з дебіторами, щоб у подальшому відбувалося звернення ліквідної частини оборотних засобів у грошову форму для розрахунків, тобто, швидко заплатити за кредитами, але й без кредитів вести фінансову діяльність у період 2022 року просто неможливо. Особливо враховуючи специфічну діяльність компанії, ситуацію з війною в країні та необхідність волонтерською допомогою і обслуговування постійних клієнтів.

Отже, розрахунки свідчать, що у компанії спостерігається фінансова стабільність, і власних коштів достатньо, щоб покривати плінні фінансові зобов'язання. Без кредитів жити не можливо, але є певні «поклади» фінансових ресурсів в компанії, що уповільнює оборот фінансових ресурсів. Підприємство є платоспроможним, і достатньо ліквідним на початок 2023 року.

Незважаючи на негативну макроекономічну ситуацію в країні за рахунок воєнного стану, компанії вдалося покращити свої виробничі результати до кінця 2022 року.

Далі проведемо аналіз основних фінансових показників діяльності компанії, використовую для проведення аналізу «Звіт про прибутки та збитки»

У 2021 році компанія збільшила свій виторг на 16%, заробивши понад 70 тис. грн. Темп приросту собівартості послуг компанії 2020 року дорівнював темпу приросту доходу (17%). Рівень валового прибутку зріс на 11% і досяг 78 тис. грн. Наочно зміну можна побачити на рис. 2.6 та таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз фінансових показників діяльності СТО «PROFIGAS» в період 2020-2021 рр.

Показники, тис.грн.	2020 р.	2021 р.	Зміни
Дохід	70 707	82 215	16%
Собівартість продаж	63 488	74 226	17%
Валовий прибуток	7 219	7 989	11%
Чистий прибуток	869	923	6%

За підсумками 2021 року компанія отримала чистий прибуток у розмірі 923 тис. грн., що на 6% краще за результат попереднього року. Рівень рентабельності зберігся лише на рівні трохи вище 1%.

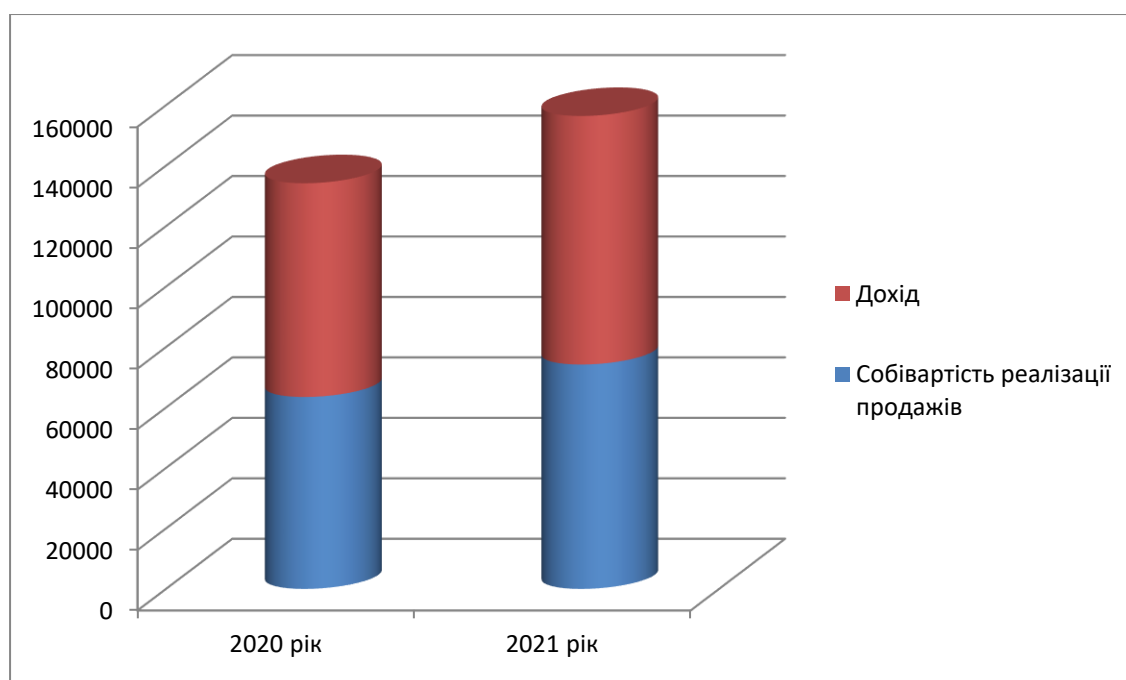

Рис. 2.6 - Порівняльний аналіз доходу та собівартості СТО «PROFIGAS» за 2020-2021 роки

Використовуючи прямий спосіб аналізу фінансових ресурсів компанії, а саме їх надходження та витрат, що ґрунтується на порівнянні наступних

показників, які у звіті про рух грошових коштів, обчисленні та оцінці необхідних величин за звітний період, і навіть оцінці динаміки досліджуваних показників. Таким чином, дані зведемо у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» за 2020-2021 роки

Показники руху фінансових ресурсів		Сума, тис. грн.			Темп росту, %
		2020 рік	2021 рік	відхилення (+/-)	
Надходження - всього		105 724 664	106 946 081	+1 221 417	+1,15
Витрати - всього		99 518 940	102 379 256	+2 860 316	+2,87
Різниця - всього		6 205 724	4 566 825	-1 638 899	-26,41
поточний	Надходження - всього	91 580 759	97 257 581	+5 676 822	+6,20
	витрати - всього	90 929 350	96 832 775	+5 903 425	+6,49
	Різниця - всього	651 409	424 806	-226 603	-34,79
інвестиційний	Надходження - всього	3 353 905	4 114 468	+760 563	+22,68
	Витрати - всього	1 378 876	1 045 721	-333 155	-24,16
	Різниця - всього	1 975 029	3 068 747	+1 093 718	+55,37
фінансовий	Надходження - всього	10 790 000	5 574 032	-5 215 968	-48,34
	Витрати - всього	7 210 714	4 500 760	-2 709 954	-37,58
	Різниця - всього	3 579 286	1 073 272	-2 506 014	-70,01

З таблиці 2.8 видно, що в результаті виробничо-комерційної діяльності СТО «PROFIGAS» у 2021 році суттєво збільшили залишки фінансових ресурсів, а їх вибуття зменшило грошові надходження на 1,6%. Поточну ситуацію можна оцінити як позитивну, оскільки вона є наслідком збільшенням масштабів виробництва та реалізації продукції товарів і послуг. Тобто відбувається збільшення власних грошових ресурсів, а також зниження фінансової залежності від позикового капіталу. Таку ситуацію можна оцінити позитивно, оскільки підприємство протягом 2020 року накопичувало матеріально-технічну базу та здійснило довгострокові інвестиції у 2021 році, розраховуючи на отримання додаткового прибутку від інвестованих коштів у майбутньому.

У СТО «PROFIGAS» найбільший обсяг фінансових ресурсів припадає на поточну діяльність організації. Це пояснюється позитивною активізацією фінансової діяльності. Аналіз представлений на рис.2.7.

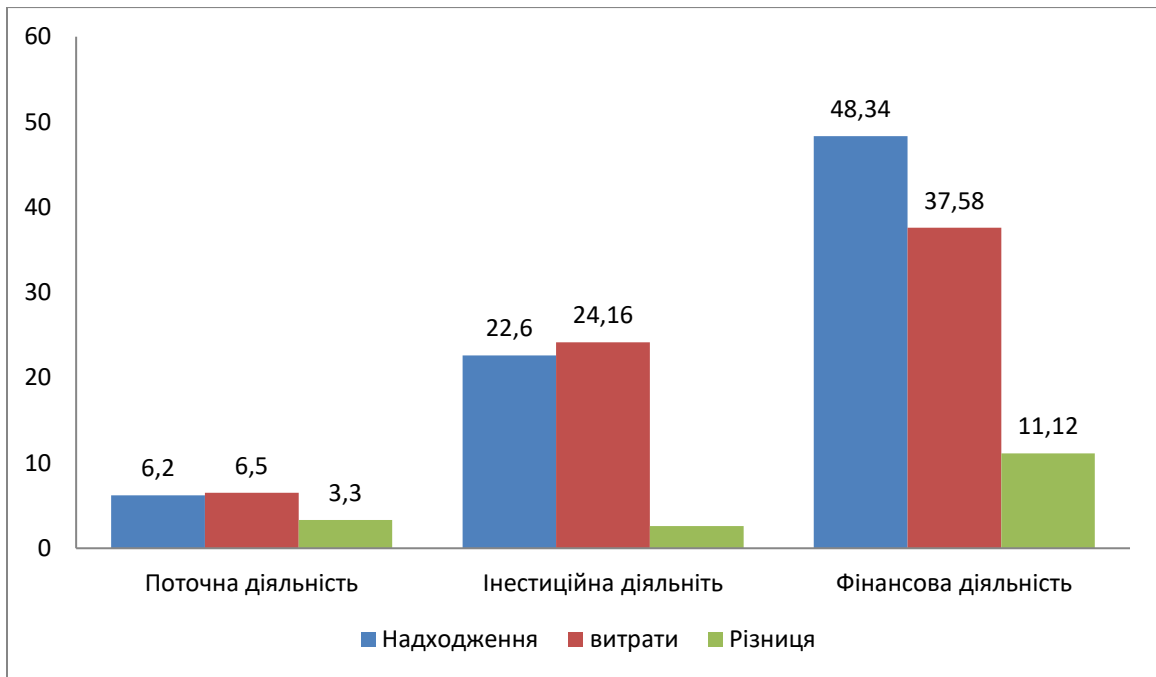

Рис. 2.7 - Аналіз розподілу фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» у 2020 році

На рис. 2.7 видно, що основний потік грошових коштів для компанії відбувається за рахунок поточної діяльності. Сума надходжень грошових коштів за рік діяльності у 2020 році становила 580 759 тис. грн, а у 2021 році цей показник збільшився на 6,22%. Хоча основний чистий дохід компанії формується за рахунок фінансової діяльності, чистий дохід від фінансової діяльності у 2020 році склав 579 286 тис. грн., що у відсотковому виразі становило 50% в структурі всього чистого доходу компанії на 2020 рік.

При порівнянні потоків грошових коштів за всіма видами діяльності компанії у 2020 році можна зробити висновок, що надходження та витрати фінансових ресурсів мали невеликі коливання, але все ж позитивну динаміку. З іншого боку, чистий дохід знизився на 26%, що в абсолютних виразах становило 38 899 тис. грн. Розрахунок чистого доходу за 2021 рік включав інвестиційну діяльність від польських інвесторів, чия питома вага склала 67%

Роблячи висновок про використання фінансових ресурсів, можна зробити наступний підсумок, що чистий дохід від усіх видів діяльності у 2021 р. знизився, але цей залишок став меншим за попередній рік за рахунок того, що компанія придбало більше нового мастильного обладнання та покращило

тим самим своєю матеріальною базою. Так само рекомендуємо компанії зробити основний наголос саме на інвестиційну діяльність, саме ця сфера діяльності, може приносити додатковий прибуток напротязі всієї робочої сфери. Проте не варто забувати, що саме від поточної діяльності компанії ми отримуємо прибуток. Якщо підприємство зможе збільшити свої послуги, то фінансові показники від поточної діяльності будуть збільшуватися. Такий підхід до розгляду чистого доходу та його взаємозв'язку з інвестиційною діяльністю і матеріальною базою є обґрунтованим.

Зазначення про можливість отримання додаткового прибутку через розвиток інвестицій є важливим в контексті стратегії підприємства. Робота над рекламною кампанією, розвитком сервісу, інтернет-продажами, а також міжнародним співробітництвом та розширенням мережі СТО може значно підвищити потенціал компанії.

У наступному розділі рекомендується докладніше розглянути рішення та стратегії, які були впроваджені СТО «PROFIGAS» на основі розрахункового прогнозу експертів.

РОЗДІЛ 3.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів

Ефективність використання фінансових ресурсів характеризується оборотністю активів та показниками рентабельності. Отже, ефективність управління можна підвищувати зменшуючи термін оборотності та підвищуючи рентабельність за рахунок зниження витрат та збільшення виручки.

Прискорення оборотності оборотних коштів вимагає капітальних витрат і веде до зростання обсягів виробництва та реалізації продукції. Однак інфляція досить швидко знецінює оборотні кошти, підприємствами на придбання сировини та паливно-енергетичних ресурсів спрямовується дедалі більша їх частина, неплатежі покупців відволікають значну частину коштів з обороту [5].

Як оборотний капітал на підприємстві використовуються поточні активи. Фонди, що використовуються як оборотний капітал, проходять певний цикл. Ліквідні активи використовуються для купівлі вихідних матеріалів, які перетворюють на готову продукцію; продукція продається у кредит, створюючи рахунки дебіторів; рахунки дебітора оплачуються та інкасуються, перетворюючись на ліквідні активи.

Будь-які фонди, які використовуються потреб оборотного капіталу, можуть бути спрямовані на оплату пасивів. Крім того, вони можуть використовуватися для придбання основного капіталу або сплачені у вигляді доходів власникам.

Один із способів економії оборотного капіталу, а отже - підвищення його оборотності полягає у вдосконаленні управління запасами. Оскільки підприємство вкладає кошти на освіту запасів, то витрати зберігання пов'язані як зі складськими витратами, а й із ризиком псування і старіння товарів, і навіть з тимчасової вартістю капіталу, тобто. з нормою прибутку, яка могла бути отримана внаслідок інших інвестиційних можливостей з еквівалентним ступенем ризику.

Економічний та організаційно-виробничий результати від зберігання певного виду поточних активів у тому чи іншому обсязі носять специфічний для даного виду активів характер. Великий запас готової продукції (пов'язаний із передбачуваним обсягом продажів) скорочує можливість утворення дефіциту продукції за несподівано високого попиту.

Подібним чином досить великий запас сировини та матеріалів рятує підприємство у разі несподіваної нестачі відповідних запасів від припинення

процесу виробництва чи купівлі більш дорогих матеріалів-замінників. Велика кількість замовлень на придбання сировини та матеріалів хоч і призводить до утворення великих запасів, проте має сенс, якщо підприємство може досягти від постачальників зниження цін. З тих самих причин підприємство вважає за краще мати достатній запас готової продукції, що дозволяє більш економічно управляти виробництвом. Внаслідок цього вже саме підприємство, як правило, надає знижку своїм клієнтам.

Підвищення оборотності оборотних коштів зводиться до виявлення результатів та витрат, пов'язаних із зберіганням запасів, та підведення розумного балансу запасів та витрат. Для прискорення оборотності оборотних коштів для підприємства доцільно:

- планування закупівель необхідних матеріалів;
- запровадження жорстких виробничих систем;
- використання сучасних складів;
- вдосконалення прогнозування попиту;
- швидка доставка сировини та матеріалів[82, с. 5].

Другий шлях прискорення оборотності оборотного капіталу полягає у зменшенні рахунків дебіторів.

Рівень дебіторську заборгованість визначається багатьма чинниками: вид продукції, ємність ринку, ступінь насиченості ринку цією продукцією, прийнята для підприємства система розрахунків та інших. Управління дебіторську заборгованість передбачає передусім контролю над оборотністю коштів у розрахунках. Прискорення оборотності у поступовій динаміці сприймається як позитивна тенденція. Велике значення мають добір потенційних покупців та визначення умов оплати товарів, що передбачаються у контрактах.

Відбір здійснюється за допомогою формальних критеріїв: дотримання платіжної дисципліни в минулому, прогнозні фінансові можливості покупця щодо оплати запитуваного ним обсягу товарів, рівень поточної платоспроможності, рівень фінансової стійкості, економічні та фінансові

умови підприємства продавця (затовареність, ступінь потреби у готівці тощо) [82, с. 5].

Оплата товарів постійним клієнтам зазвичай виробляється у кредит, причому умови кредиту залежить від безлічі чинників. В економічно розвинених країнах поширеною є схема "2/10 повна 30", що означає, що:

- покупець отримує двовідсоткову знижку у разі оплати отриманого товару протягом десяти днів із початку періоду кредитування;
- покупець оплачує повну вартість товару, якщо оплата здійснюється у період з 11 по 30 день кредитного періоду;
- у разі несплати протягом місяця покупець буде змушений додатково сплатити штраф, величина якого може змінюватись в залежності від моменту оплати.

Найбільш уживаними способами на дебіторів із погашення заборгованості є направлення листів, телефонні дзвінки, персональні візити, продаж заборгованості спеціальним організаціям (факторинг).

Третій шлях скорочення витрат оборотного капіталу полягає у кращому використанні готівки. З позиції теорії інвестування кошти є однією з окремих випадків інвестування в товарно-матеріальні цінності. Тому до них застосовні загальні вимоги. По-перше, необхідний базовий запас коштів до виконання поточних розрахунків. По-друге, необхідні певні кошти покриття непередбачених витрат. По-третє, доцільно мати певну величину вільних коштів задля забезпечення можливого чи прогнозованого розширення діяльності.

Таким чином, до коштів можуть бути застосовані моделі, розроблені в теорії управління запасами і дозволяють оптимізувати величину коштів. Йдеться про те, щоб оцінити:

- загальний обсяг коштів та їх еквівалентів;
- яку частку слід тримати на розрахунковому рахунку, а яку у вигляді цінних паперів, що швидко реалізуються;

- коли і в якому обсязі здійснювати взаємну трансформацію грошових коштів та активів, що швидко реалізуються.

За банківськими рахунками, у яких фірми тримають свої ліквідні активи, відсоток не сплачується. Однак інші ліквідні активи (короткострокові державні цінні папери, депозитні сертифікати, різновид одноразової позики, яка називається перекупною угодою) приносять дохід у вигляді відсотків.

У західній практиці найбільшого поширення набули модель Баумола і модель Міллера-Ора. Безпосереднє застосування цих моделей у вітчизняну практику поки утруднено через сильну інфляцію, аномальні облікові ставки, нерозвиненість ринку цінних паперів тощо, тому нижче наведено лише короткий теоретичний опис даних моделей [49].

Модель Баумола. Передбачається, що підприємство починає працювати, маючи максимальний та доцільний для нього рівень коштів, а потім постійно витрачає їх протягом деякого періоду часу. Усі кошти від реалізації товарів та послуг підприємство вкладає у короткострокові цінних паперів. Щойно запас коштів виснажується, тобто. стає рівним нулю або досягає певного заданого рівня безпеки, підприємство продає частину цінних паперів і цим поповнює запас коштів до початкової величини. Таким чином, динаміка залишку коштів на розрахунковому рахунку є "пилкоподібним" графіком (рисунок 3.1).

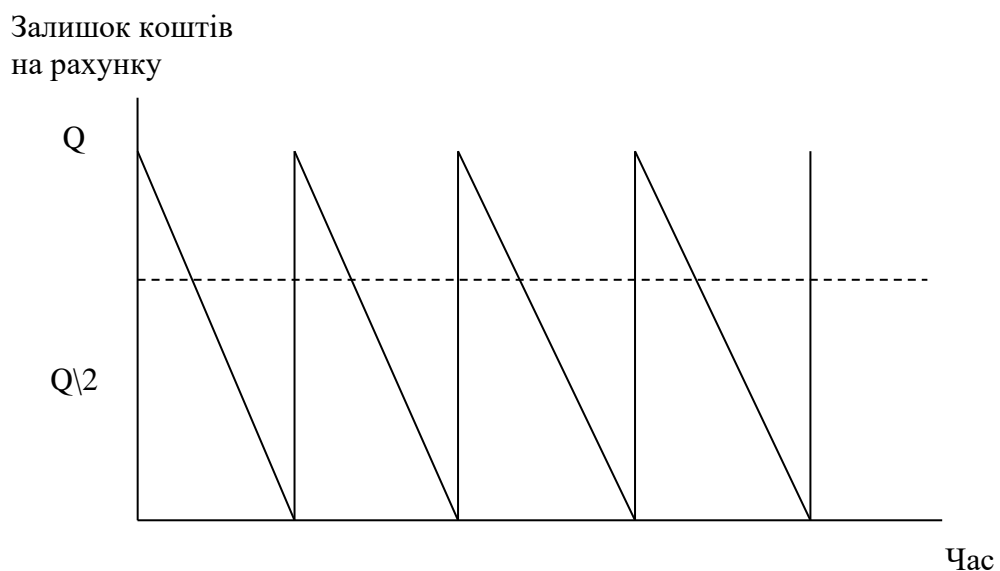

Рис. 3.1 – Графік зміни залишку коштів на розрахунковому рахунку (модель Баумола) [82, с. 5].

Модель Баумола проста і достатньо прийнятна для підприємств, грошові витрати яких стабільні і прогнозовані. Насправді таке трапляється рідко; залишок коштів на розрахунковому рахунку змінюється випадковим чином, причому можливі значні коливання.

Модель, розроблена Міллером і Ором, є компромісом між простотою і реальністю. Вона допомагає відповісти питанням: як підприємству слід керувати своїм грошовим запасом, якщо неможливо передбачити щоденний відтік і приплив коштів?

Логіка дій з управління залишком коштів на розрахунковому рахунку представлена рисунку 3.2.

Рис. 3.2 - Модель Міллера – Орра [82, с. 5].

Залишок коштів на розрахунковому рахунку хаотично змінюється доти, доки не досягає верхньої межі. Як тільки це відбувається, підприємство починає купувати достатню кількість цінних паперів з метою повернути запас коштів до деякого нормального рівня (повернення). Якщо запас коштів досягає нижньої межі, то цьому випадку підприємство продає свої цінні папери і таким чином поповнює запас коштів до нормальної межі.

При вирішенні питання про розмах вакцинації (різницю між верхньою та нижньою межами) рекомендується дотримуватися наступної політики: якщо щоденна мінливість грошових потоків велика або постійні витрати, пов'язані з

купівлею та продажем цінних паперів, високі, то підприємству слід збільшити розмах варіації та навпаки. Також рекомендується зменшити розмах варіації, якщо є можливість отримання доходу завдяки високій процентній ставці за цінними паперами.

Ще одним важливим інструментом підвищення ефективності використання фінансових ресурсів є управління основними виробничими фондами підприємства та нематеріальними активами. Основним питанням управління ними є вибір методу нарахування амортизації.

Існують три методи нарахування амортизації: рівномірне списання, обсяг виконаних робіт і прискорена амортизація /10/.

Рівномірне списання виходить з нормативному терміні служби основних засобів. норми амортизаційних відрахувань встановлюються виходячи з фізичного та морального термінів служби засобів праці та виражають нормативний термін відшкодування їх вартості. Економічно обґрунтоване визначення величини амортизаційних відрахувань потребує правильної вартісної оцінки основних засобів. періодично виникає потреба у переоцінці основних засобів з метою визначення їх відновлювальної вартості та приведення у відповідність до реальних економічних умов. Що рівень інфляції, тим частіше потрібна така переоцінка.

Другий метод нарахування амортизації – на обсяг виконаних робіт. Він заснований на припущенні, що знос тим більше, що більше обсяг виконаних робіт, тобто. Амортизація є виключно результатом експлуатації об'єкта. Період часу у своїй немає значення.

Третій метод – прискорена амортизація – передбачає, що основна сума амортизації нараховується у перші роки експлуатації. Не лише дозволяє прискорити оновлення основних фондів, а й є методом зниження інфляційних витрат. Метод прискореної амортизації забезпечує швидке відшкодування значної частини витрат, виграш за рахунок часу. Проте політика прискореної амортизації веде до підвищення собівартості, отже, й ціни реалізації. Амортизаційні відрахування, отримані при застосуванні цього методу, мають

строго цільове призначення. У разі їх використання за призначенням додаткові суми амортизаційних відрахувань, відповідні розрахунку за прискореним методом, входять у оподатковуваний прибуток.

Успіх управління фінансовими ресурсами прямо залежить від структури капіталу підприємства. Структура капіталу може сприяти чи перешкоджати зусиллям компанії щодо збільшення її активів. Вона також прямо впливає на норму прибутку, оскільки компоненти прибутку з фіксованим відсотком, що виплачуються за борговими зобов'язаннями, не залежить від прогнозованого рівня активності підприємства. Якщо фірма має високу частку боргових виплат, можливі складнощі з пошуком додаткових капіталів.

Вважається аксіомою, що структура капіталу має відповідати виду діяльності та вимогам компанії. Співвідношення позикових коштів та ризикового капіталу має бути таким, щоб забезпечити акціонерам задовільну віддачу від інвестицій. Гнучкість у зміні структури капіталу може бути важливим елементом успіху. Зазвичай легше домовитися про короткострокові позики, ніж про середньо- та довгострокові. Короткостроковий капітал може забезпечити очікувані та неочікувані коливання потоку готівки, тоді як середній довгостроковий капітал потрібен переважно для тривалих проектів (наприклад, програми зарубіжної експансії).

У країнах великий вплив на ефективність управління фінансовими ресурсами надають очікування власників акцій підприємства /6/. Цей фактор вимагає від компанії встановлення мінімальної довгострокової норми прибутку, яка б забезпечувала власникам акцій дохід, і бере до уваги ряд моментів: потенційні дивіденди та можливості для підвищення вартості капіталу; елемент ризику у бізнесі (у галузях з мінімальним ступенем ризику дохід членів акціонерного товариства загалом також низький і навпаки); величину доходу, який власники акцій могли б отримати в іншому місці від інвестицій із порівнянним ризиком.

Оскільки переважна більшість власників акцій немає чіткого уявлення про поточні чи потенційні проблеми, із якими стикається компанія, у якому

вони вклали кошти, їхні сподівання щодо доходу майже завжди нереалістичні і завищені. Ступінь, до якої можуть враховуватися їхні очікування, залежить від того, наскільки сильний їхній вплив на компанію. Якщо власники будуть незадоволені, вони можуть просто продати акції.

Чим конкурентніша галузь, тим більший тиск на власників її акцій у частині інвестицій на оновлення та модернізацію обладнання та споруд, дослідження, навчання, комп'ютеризацію. По жодному з цих напрямків, ймовірно, не буде швидкої віддачі від інвестицій через рік або навіть трохи більше. Більше того, невизначеність попиту, що виявляється у змінах моди, поведінки споживачів, технологій, у нерегулярності підприємницького циклу, конкуренції, відобразатиметься у помилках, які зазвичай супроводжують процес визначення прибутку. При здійсненні управління фінансовими ресурсами необхідно вирішити, яким чином визначати як вартість капіталу, що приймається за базу для розрахунків, і його збільшення (вибуття).

3.2. Оптимізаційні заходи щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів компанії від інвестиційної та фінансової діяльності.

Компанії щорічно планують потік фінансових ресурсів, головним інструментарієм у цьому питанні є складання бюджету. Бюджет фінансових ресурсів у більшості випадків складається на основі прогнозу. З допомогою бюджету підприємство може визначити необхідний обсяг фінансових ресурсів, у своїй складі план джерел формування. До них можна віднести кредити та позики.

З проведеного аналізу у другому розділі ми зробили висновки, що основним джерелом формування фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS» є інвестиційна діяльність.

Складання плану інвестиційної діяльності СТО «PROFIGAS» необхідно здійснювати за допомогою капітальних вкладень у розрізі фінансових грошових коштів, укладанні нових контрактів із зарубіжними компаніями і, відповідно, вкладень у їх оснащення в автомобілі, купівлю сучаснішого обладнання, налагодження постійного поставлення обладнання. Далі, розглядаючи питання капіталовкладень розглянемо цикл грошового потоку від інвестиційної діяльності СТО «PROFIGAS» на рис. 3.3. [21].

План капіталовкладень є невеликий бізнес-проект, складений на певний проміжок часу.

Планування фінансової діяльності включає:

1. надходження фінансових ресурсів від зовнішніх источников;
2. вкладення фінансових ресурсів у вигідні проекти.

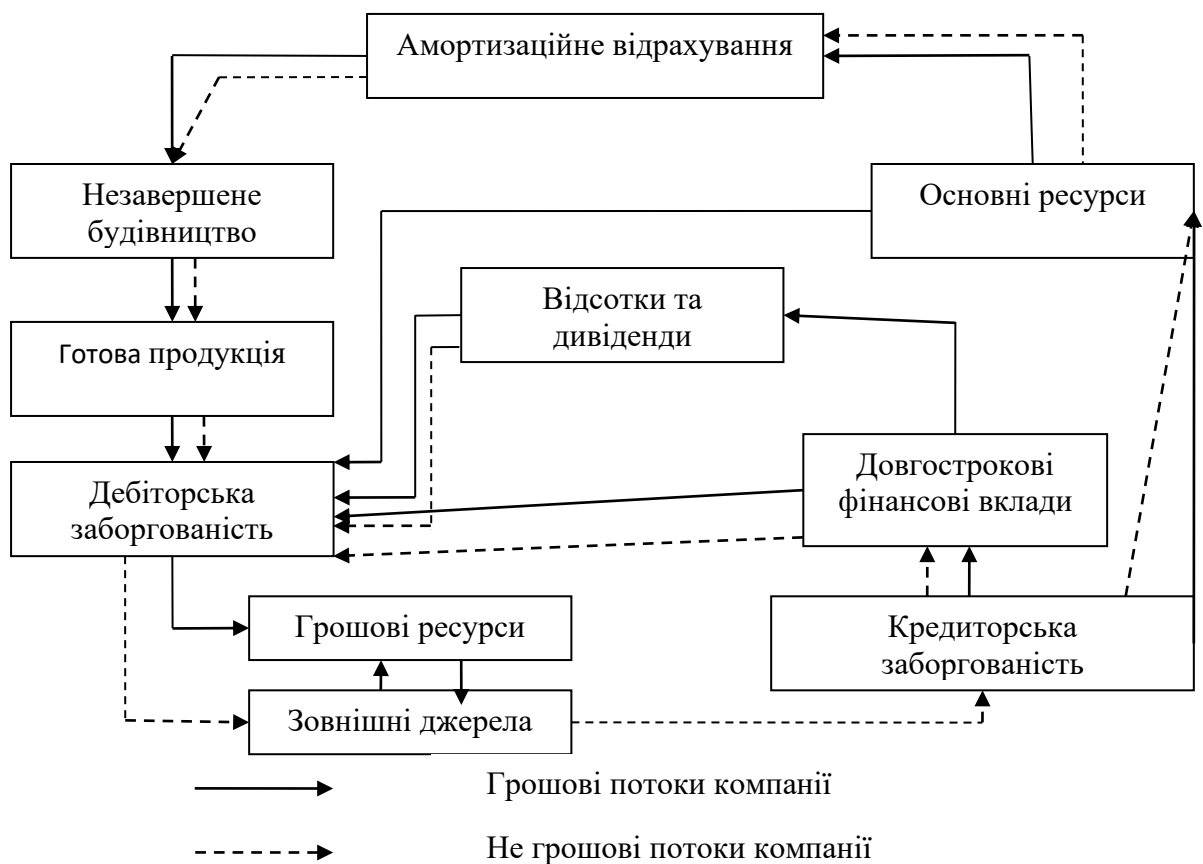

Рис. 3.3 - Цикл грошового потоку від інвестиційної діяльності СТО «PROFIGAS» [21].

У результаті розробки плану капітальних вкладень у першу чергу розглядається кредитний портфель як джерело фінансування. У результаті складання визначається необхідна сума кредиту, кредитор, тобто. розглядаються варіанти з більш вигідними відсотковими ставками та умовами кредитування. Після складання плану капітальних вкладень, на основі даних складається та затверджується фінансовий план компанії [18, С.25]. Розглядаючи основну діяльність СТО «PROFIGAS» потреба в кредитуванні на сьогоднішній день є.

СТО «PROFIGAS» постійно прагне розширити та збільшити встановлення газового обладнання не тільки в нашій країні, а й у далекому зарубіжжі, у зв'язку з цим підприємству доводиться стикатися з необхідністю додаткового фінансування.

Спираючись на аналіз фінансової стійкості компанії, можна дійти невтішного висновку, що організація є фінансовозалежимою (нормативні значення основних коефіцієнтів не витримуються), і хоча у звітному періоді простежується тенденція до поступового зниження цієї залежності, хотілося б заходів на малюнку 3.1., спрямованих на зміцнення фінансової діяльності стійкості та зниження фінансової залежності. Нестача власних оборотних коштів сформовано за рахунок низької частки власного капіталу випереджальних темпів зростання власного капіталу.

Таким чином, обсягу сформованих власних коштів компанії недостатньо не лише для формування частини оборотних активів, але й покриття основних фондів. На рис. 3.4 представлено систему оптимізації фінансових ресурсів для СТО «PROFIGAS».

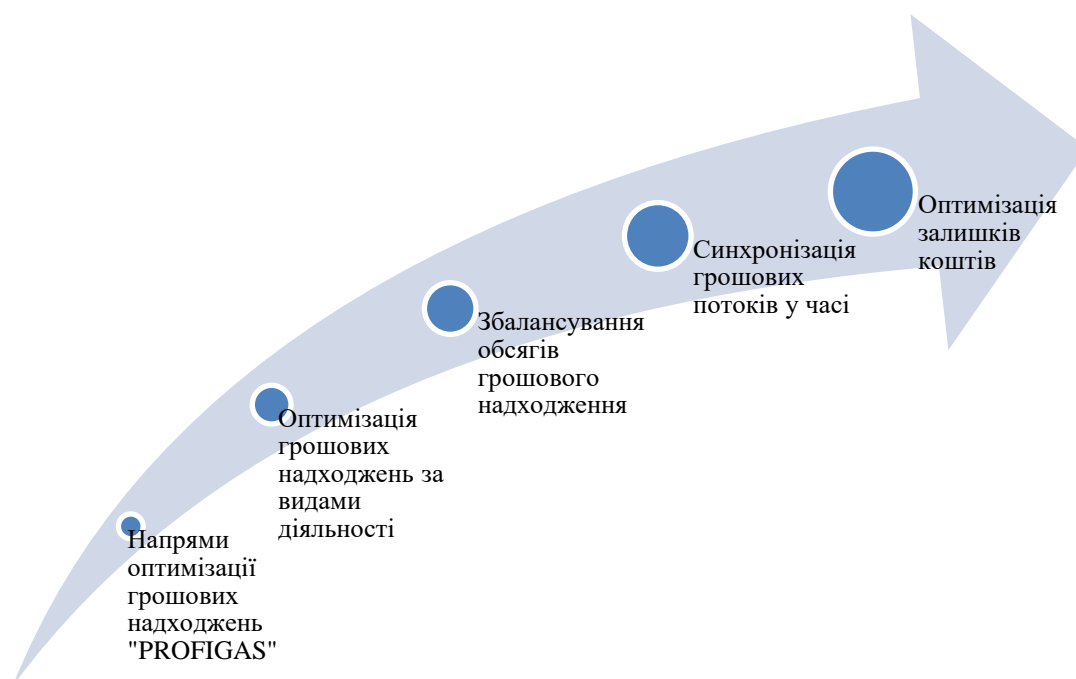

Рис. 3.4 - Структура напрямів оптимізації грошових потоків СТО «PROFIGAS»

На підставі проведеного аналізу у третьому розділі нами було встановлено, що на СТО «PROFIGAS» у 2021 році є надлишок фінансових ресурсів, який за такої кількості може просто знецінитись, його необхідно терміново задіяти в основний вид діяльності.

Оборотний капітал у частині активів відповідає широко відомій категорії «оборотні кошти» та включає мобільні активи: матеріальні оборотні активи – виробничі запаси, доробок незавершеного виробництва, готова продукція; засоби у поточних розрахунках – зобов'язання фізичних та юридичних осіб перед підприємством; короткострокові фінансові вкладення – компанії, що перебувають на балансі державні та муніципальні цінні папери, цінні папери інших організацій, у т.ч. ч. боргові цінні папери з певною датою та вартістю погашення (облігації, векселі); позики іншим організаціям; депозитні вклади у кредитних організаціях, дебіторська заборгованість та ін.) (рис. 3.4).

На рис. 3.5 представлені заходи короткострокового характеру на строк до 1 року. Сутність даних заходів – підвищення рівня товарообігу, відповідно і

оборотність фінансових ресурсів на найближчу перспективу. Надлишок грошового потоку створює проблему компанії і для того, щоб оптимізувати його потік на СТО «PROFIGAS» необхідно за допомогою, наприклад, погашення кредитів, інвестування в інші довгострокові проекти тощо. Таким чином, основний наголос необхідно робитисама на поточну діяльність та намагатися максимально модернізувати париклад обладнання.

У другій главі роботи ми провели аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами компанії за різноманітними показниками. Відповідно до даного аналізу, ми виявили ряд проблем властивих підприємству СТО «PROFIGAS» у структурі оборотних активів займає близько 50%.

Відмінність відвиробничих запасів і незавершеного виробництва, які не можна змінити в короткі терміни, дебіторська заборгованість представляє собою динамічний елемент оборотних коштів, яка в більшій мірі залежить від прийнятої в організації політики щодо покупців товарів і послуг. Прагнення максимально можливого скорочення дебіторської заборгованості—одиніз способів управління фінансовими ресурсами для СТО «PROFIGAS».

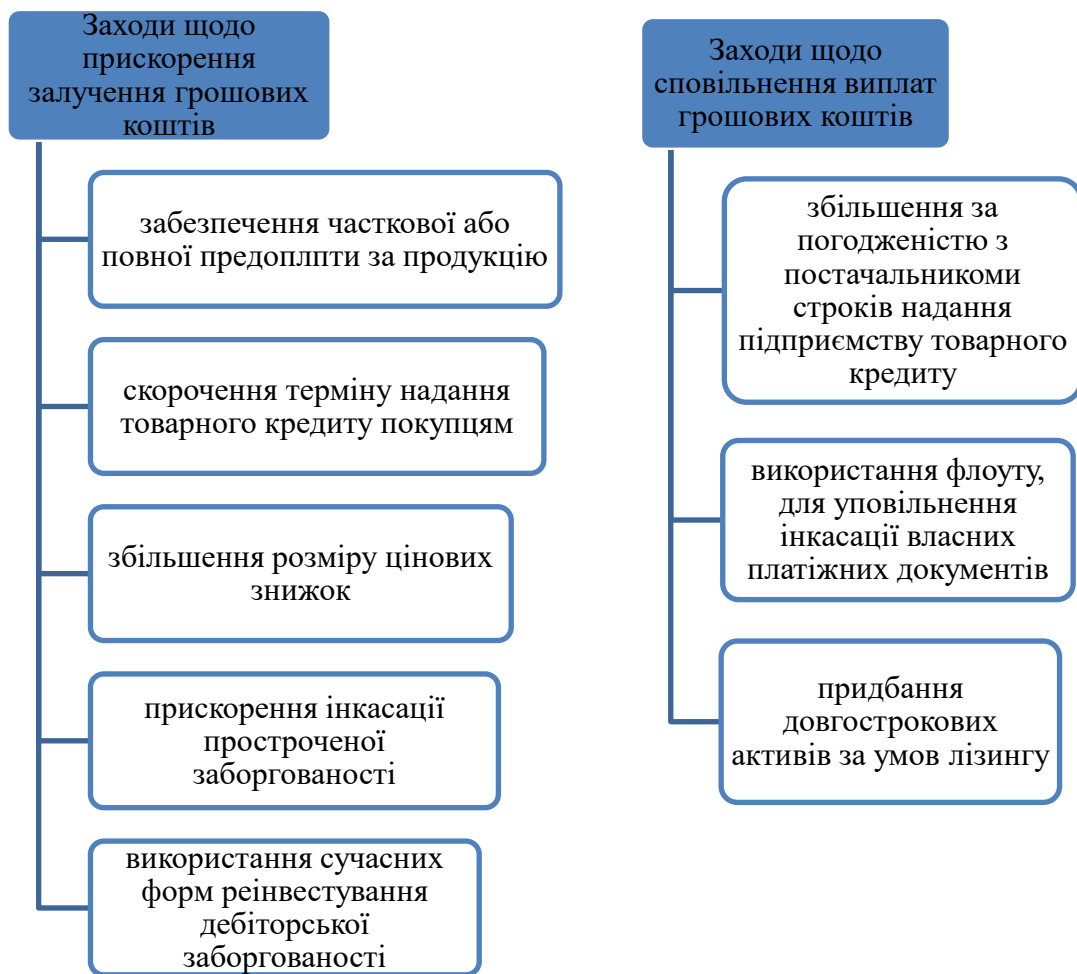

Рис. 3.5 - Заходи короткострокового характеру щодо збалансованості дефіцитного грошового потоку СТО «PROFIGAS»

На рис. 3.6 нами розроблені та представлені заходи, які мають довгостроковий характер і впливають якраз із проблеми надлишку фінансових ресурсів. Суть їх полягає в тому, що фінансові ресурси необхідно збільшувати та вкладати у довгострокові перспективні проекти.

Далі потрібна синхронізація фінансових ресурсів. Для СТО «PROFIGAS» синхронізація фінансових ресурсів спрямована на усунення циклічних коливань, які обумовлені якраз специфікацією основної діяльності підприємства, а також на оптимізацію та ефективне використання залишків фінансових ресурсів після закінчення періоду. Відповідно до стратегічного плану розвитку на підприємстві складено календар із придбання основних коштів та їх капітального ремонту. На що й беруться довгострокові кредити та позики. Тим не менш, на кінець року на підприємстві є більша частина коштів,

яку необхідно пускати в оборот, і як один з варіантів, погасити заборгованість, що склалася.

Останній етап оптимізації грошових потоків СТО «PROFIGAS» – зростання чистого грошового надходження. Максимізація чистого грошового надходження СТО «PROFIGAS» призводить до зростання рівня самофінансування підприємства, а отже, знижує залежність від зовнішнього фінансування, якраз від поточної діяльності. До цього треба постійно прагнути. Але, враховуючи специфіку діяльності компанії та без кредитування підприємство не зможе ефективно існувати.

Рис. 3.6 - Заходи довгострокового характеру щодо збалансованості дефіцитного грошового потоку СТО «PROFIGAS»

Отже, для максимізації чистого грошового надходження СТО «PROFIGAS» можна використовувати стратегії зниження як постійних, так і змінних витрат компанії. Це включає використання новітніх технологій, розширення на нові ринки збуту, реалізацію ефективної податкової політики

та активізацію претензійної роботи для повного та своєчасного стягнення штрафних санкцій та дебіторської заборгованості.

Важливо звернути увагу на те, що в організації переважає кредиторська заборгованість над дебіторською. Така ситуація є негативною, адже надмірне перевищення кредиторської заборгованості при зменшенні коштів на кінець періоду може негативно вплинути на платоспроможність компанії. Потрібно уважно керувати цими фінансовими показниками для досягнення оптимальної структури капіталу та забезпечення стійкості фінансового стану підприємства.

Надалі необхідно отримати більший прибуток від основної діяльності. І тому необхідно розширити територію ринку, збільшити рекламну організацію. Розширення території ринку потребує значних вкладень та тривалої години, але ефект від цього заходу є.

Таким чином, оптимізація інвестиційних потоків в оборотний капітал компанії для реалізації більш "змістовних" та багатоваріантних стратегій адаптації виробничої програми до змінюючихся параметрів товарних і фінансових ринків або для проведення модернізації та розширення чинного виробництва передбачає використання методів математичного програмування. Критерії оптимізації включають величини чистих грошових потоків виробничої та інвестиційної діяльності компанії. Обмеженнями є додаткові граничні рівні ризику виробничої програми та середньозваженої вартості оборотного капіталу та капіталу проекту.

В результаті виконання роботи було розраховано та проаналізовано основні показники використання фінансових ресурсів та виявлено заходи для покращення ефективності використання фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS».

ВИСНОВКИ:

Фінансові ресурси підприємства це грошові доходи та надходження, що знаходяться у розпорядженні суб'єкта господарювання та призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат з розширеного відтворення та економічного стимулювання працюючих.

Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок власних та прирівняних до них коштів, мобілізації ресурсів на фінансовому ринку та надходження коштів від фінансово-банківської системи в порядку перерозподілу.

Управління фінансовими ресурсами підприємства це сукупність цілеспрямованих методів, операцій, важелів, прийомів на різноманітні види фінансів задля досягнення певного результату.

Удосконалення організації управління фінансовими ресурсами підприємств слід розглядати як один із головних факторів підвищення ефективності будь-якої діяльності. Від цього залежить покращення позицій підприємства у конкурентній боротьбі, його стабільне функціонування та динамічний розвиток. Система управління фінансовими ресурсами підприємства може вважатися ефективною лише в тому випадку, якщо вона дає можливість не лише раціонально використовувати наявні ресурси, а й забезпечувати активний системний пошук можливостей подальшого розвитку підприємства.

Аналіз розміщення фінансових ресурсів показав, що більше 80% ресурсів це вкладення в необоротні активи – основні засоби. Більше 15% - вкладення в оборотні активи, з них 12% займають вкладення в запаси. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів виявив, що 75% - це власні фінансові ресурси, решта – позикові. Динаміка фінансових ресурсів є свідченням зростання показника.

Рівень та динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства є свідченням його нормального фінансового стану.

За рахунок великих вкладень в необоротні активи підприємство не має власного обігового капіталу, що обмежує розширення виробництва та надання послуг. Але розрахований коефіцієнт автономії вказує на можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів. Частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі складає 76%. Відповідно частка позикового капіталу у структурі сукупних джерел фінансових ресурсів становить 24%.

Аналіз розрахованих показників ліквідності свідчить, що для погашення боргів протягом року у підприємства не достатньо обігових коштів. Та мобілізувавши всі оборотні засоби на звітну дату, підприємство зможе покрити повністю свої платіжні зобов'язання. В той же час у підприємства є дефіцит грошових коштів – показник грошової платоспроможності знаходиться на дуже низькому рівні.

Позитивної оцінки заслуговує отримання прибутку за 2021 рік діяльності підприємства. Розраховані показники рентабельності за 2021 рік свідчать про достатній рівень прибутку на підприємстві.

Прогнозовані показники обсягів реалізованої продукції та прибутку є свідченням розширення фінансово-господарської діяльності підприємства, ефективного формування та використання фінансових ресурсів – йде постійне нарощування реалізації продукції.

Для забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, на підприємстві повинна бути створена така система управління фінансовими ресурсами, яка б за допомогою економічних важелів забезпечила б ефективне та раціональне їх використання на основі своєчасного виявлення і мобілізації існуючих резервів.

Ефективне формування та використання фінансових ресурсів забезпечує фінансову стійкість підприємств, запобігає їхньому банкрутству.

Таким чином, максимізувати чисте грошове надходження СТО «PROFIGAS» можна за рахунок зниження якраз постійних та змінних витрат підприємства, використовуючи новітні технології та нові ринки збуту, ефективної податкової політики, а також посилення претензійної роботи з метою повного та своєчасного стягнення штрафних санкцій та дебіторської заборгованості, також сприяє зростанню чистого грошового потоку підприємства.

Також з аналізу видно, що в організації переважає кредиторська заборгованість над дебіторською заборгованістю. Сформована ситуація на підприємстві є неганою, хоча надмірне перевищення кредиторської заборгованості зі зменшенням коштів на кінець періоду може негативно позначитися на платоспроможності компанії.

Надалі необхідно отримати більший прибуток від основної діяльності. І тому необхідно розширити територію ринку, збільшити рекламну організацію. Розширення території ринку потребує значних вкладень та тривалої години, але ефект від цього заходу є.

В результаті виконання роботи було розраховано та проаналізовано основні показники використання фінансових ресурсів та виявлено заходи для покращення ефективності використання фінансових ресурсів СТО «PROFIGAS».

Оптимізація інвестиційних потоків в оборотний капітал підприємства для більш «змістовних» та багатоваріантних стратегій адаптації виробничої програми до параметри товарних і фінансових ринків, що змінюються, або модернізацію та розширення чинного виробництва передбачає використання методів математичного програмування з критеріями, що відображають величини чистих грошових потоків виробничої та інвестиційної діяльності підприємства; обмеженнями, що включають як додаткові граничні рівні ризику виробничої програми та середньозваженої вартості оборотного капіталу та капіталу проекту.

Фінансові ресурси призначені для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції, можуть бути охарактеризовані як сукупність коштів, авансованих до створення та використання оборотних виробничих фондів та фондів обігу.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ:

1. Беленський П.Ю. Вступ до фінансового менеджменту (методичні матеріали). Львів. 1998.
2. Белолипецкий В.Г. Финансы фирмы: курс лекций. М.: ИНФРА. 1998. 64 с.
3. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. К.: Ника Центр. 2001.
4. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент. К. : Ельга, 2008. 722 с.
5. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні. *Молодий вчений*. 2016. №5. С. 15-16.
6. Бочаров В.В. Управление денежным оборотом предприятий и корпораций. М.: Финансы и статистика. 2012.
7. Брікхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту. К.: Молодь. 1997. 1000 с.
8. Белова І., Семенишена Н. Інтегрована звітність інституційних одиниць: інтерпретаційне поле концепту. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Вип. 2. С. 16-32. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.02.016>.
9. Бруханський Р., Спільник І. Бізнес-аналітика та бізнес-аналіз: сучасний дискурс, модель професійної компетенції ініціатора позитивних змін. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. Вип. 1-2. С. 7-21. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.007>.

10. Виганяйло С. М., В'юнєнко О. Б. Тенденції розвитку інформаційних технологій у бізнес-аналітиці. Вчені записки Таврійського Національного Університету імені В.І. Вернадського. Серія: *Технічні науки*. 2021.Т. 32(71). Ч. 1. № 1. С. 51-55. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-5941/2021.1-1/08>.
11. Волкова Н. А. Методичні аспекти бізнес-аналізу суб'єкта господарювання. *Інтелект XXI*. 2020. № 2. С. 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2020-2.8>.
12. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. М.: финансы и статистика. 1996. 800 с.
13. Економічний аналіз: Навч. посіб За ред. Чумаченка. К.: КНЕУ. 2012. 540 с.
14. Гончарук А. Новий підхід до управління ефективністю у промисловості України. *Економіка України*. 2006. № 11. С. 36-46.
15. Гудзь О. Є., Пільник Д. М. Управління диджиталізацією підприємства в сучасних умовах. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2022. No1-2(39). URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2703/2595>
16. Гуляєва Н., Сьомко О. Фінансові ресурси підприємств. *Фінанси України*. 2013. №12. с. 58-63.
17. Демчук Л. Аналіз забезпеченості підприємств оборотними засобами. *Економіка АПК*. 2011. № 7. с. 61-64.
18. Дмитришин Б. В., Боровий М. В. Бізнес-аналітика та її роль в управлінні конкурентоспроможністю підприємства. *Центрально-український науковий вісник. Економічні науки*. 2020. Вип. 5(38). С. 214-220. URL: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).214-220](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).214-220).
19. Жук В. М. Інтегрована звітність: ретроспектива і перспектива в Україні. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 20-27. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-20-27](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-20-27).
20. Задорожнюк Н. О. Сучасне програмне забезпечення для здійснення бізнес-аналізу. *Економічний вісник НТУУ «Київський*

політехнічний інститут». 2021. № 19. С. 156-159. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.19.2021.230070>.

21. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.97р. №283/97-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T012210?an=525>

22. Задольский А. Оцінка ефективності діяльності підприємства. *Економіка України*.2003.№19.с. 79-81.

23. Зятковський І.В. Теоретичні засади фінансів підприємства. *Фінанси України*. 2001. № 4. с. 25.

24. Жук В.М. Пріоритетність обліково-фінансової складової у залученні земель виробничого призначення до економічного обороту. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: *Економічні науки*. Вінниця: ВНАУ, 2012. Випуск 1(56). С. 37-47.

25. Жук В. М., Бездушна Ю. С., Попко Є. Ю. Амортизація активів підприємств у воєнний час. *Облік і фінанси*. 2022. № 1(95). С. 5-12. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1\(95\)-5-12](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1(95)-5-12).

26. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 10 "Дебіторська заборгованість", від 6 жовтня 1999 р. № 237, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 11 "Зобов'язання", від 31.01.2000 № 20, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

28. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 15 "Дохід", від 29 листопада 1999 р. № 290, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

29. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 2 "Баланс" від 31.03.99. - № 87, із змінами,

внесеними згідно з Наказами Міністерства. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

30. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 3 "Звіт про фінансові результати" від 31.03.99. - №87, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 4 "Звіт про рух грошових коштів" від 31.03.99. - №87, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

32. Івахненко В.М. Економічний аналіз: Навчальний посібник. К.: Знання. 2003. 206 с.

33. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент. Чернігів: ЧДІЕУ. 2012. 540 с.

34. Ковальов В.В. Фінансовий аналіз: Управління капіталом. Вибір інвестицій. *Аналіз звітності*. М.: Фінанси і статистика. 2011. 432 с.

35. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навчальний посібник. К.: Знання. 2013. 294 с.

36. Козакова В. Концептуальні основи управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка АПК*. 2014. №1. с. 109-114.

37. Качмарик Я. Д. Ефективність формування фінансових ресурсів підприємств. *Фінанси України*. 2008. № 10. с. 138 – 144.

38. Козакова В. Концептуальні основи управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка АПК*. 2004. №1. с. 109-114

39. Кондратьєв О.В. Фактори забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Фінанси України*. 1997. №9. с. 73-76.

40. Коробко М. В. Оптимізація структури капіталу. *Вісник Технологічного університету Поділля*. 2013. № 1 (Ч. 2). С. 110–115.

41. Ляшенко А. Формирование финансовых ресурсов предприятия. *Бизнес-информ*. 1999. №3-4. с. 126-29.

42. Левицька С. О., Попчук Д. О. Інтегрована звітність: функціональне призначення та критерії її ефективності. Вісник НУВГ. Серія «Економічні науки». 2022. Вип. 4(100). С. 66-79. URL: <https://doi.org/10.31713/ve420227>.
43. Макаренко В. Ю. Інтегрована звітність підприємств: засадничі понятійно-термінологічні визначення. *Інноваційна економіка*. 2018. № 7-8(76). С. 130-139. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/326>.
44. Макаренко І., Серпенінова І., Олексіч Ж., Костенко О., Пуговкіна Ю. Інтегрована звітність провідних компаній у сфері корпоративної соціальної відповідальності у ЄС та Україні: кейс-стаді та бенчмарк-аналіз.
45. Маковецька І.М., Виноградня Д.С. Раціональна організація управлінської праці на підприємстві. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2021. №4(38). URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2694/2586>
46. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 71–74.
47. Манако О.В. Інформаційне суспільство та ринок інформаційно-телекомунікаційних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку. Збірник наук. праць *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем*. Вип.10. К.: МННЦТіС, 2005. С. 116-128.
48. Міщенко О.В., Перцева М.О. Моделі управління позиковим капіталом промислового підприємства. *Фінансовий менеджмент*. 2011. №3. С. 28-41.
49. Міщенко А.В., Перцева М.А. Моделі управління інвестиціями в оборотний капітал виробничого підприємства з урахуванням невизначеності та ризику. *Логістика сьогодні*. 2012. №6 (54). С. 368-385.
50. Мельник. О. Особливості функціонування фінансових ресурсів в системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 3(36). С.108 – 116.

51. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств, затв. Рішенням Центральної спілки споживчих товариств України від 28 липня 2006 року. Юрист + закон. Інформ. бюл. 2007. Іюнь.

52. Насад Н.В., Красножон С.О. Модернізація організаційної поведінки на підприємстві. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2022. №3-4(40). URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2732/2625>

53. Опарін В.М. Фінансові ресурси та суспільний капітал. *Вісник НБУ*. 2012. №7. с. 26-28 45.

54. Офіційний веб-сайт компанії URL: <https://profigas.ua/pro-nas>

55. Петренко Ю. В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств. *Фінанси України*. 2009. № 6. С. 91 – 95.

56. Пасько Р. М., Маркус Я. І. Концептуальний підхід до оцінки майна на дату віддалену від поточної. *Криміналістика і судова експертиза*. 2018. Вип. 63(2). С. 100-111. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2018_63\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2018_63(2)_15)

57. Перцева М.А. Визначення нормативних значень коефіцієнтів ліквідності та структури капіталу з урахуванням математичного моделювання. *Економіка природокористування*. 2014. №1. С. 43-51.

58. Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» - 08.02.01. - №121/5312 із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.

59. Ольшанський О. В. Аналіз методів удосконалення бізнес-процесів підприємств торгівлі. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 2(107). С. 104-110. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/2_2019/20.pdf.

60. Ратинський В. В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. № 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-18>.

61. Рибалко Н.О. Фінансові ресурси: основа діяльності підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. №3 (94). С. 27–29.

62. Рекомендації щодо оцінки комерційними банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника: Лист Національного банку України від 02.06.1994 р. No 23011/79. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v1_79500-94.

63. Румянцева З.П. Общее управление организацией: принципы и процессы: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации» Модуль 3. М.: ИНФРА-М. 1999. 336 с.

64. Столярчук І., Чайковська О., Саяпіна Т. Сучасні інструменти бізнес-аналізу в ERP-системах на прикладі ERP-лінійки. Business automation software. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2019. Т. 2. No 1. С. 86-95. URL: <https://doi.org/10.31866/2617-796x.2.1.2019.175657>.

65. Слюсаренко К. В. Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств України в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. 2015. № 5 (20). С. 84 – 48.

66. Стефанік І.Б. Методика аналізу і оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємницьким структурами. *Наукові праці НДФІ*. 1999. №8. с. 64-75

67. Стецюк П.А. Теоретичні та практичні аспекти організації планування фінансового потенціалу підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 4. С. 12-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esmebi_2017_4_4.

68. Стецюк П.А., Гудзь Е.Е. Управление кредитоспособностью предприятия: теоретические и практические аспекты. Журнал «Учет и финансы». № 3 (65). 2014. С.110-116. URL: <https://afj.org.ua>.

69. Савчук. В. П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент. К. : Изд. дом «Максимум». 2015. 884 с.

70. Управление финансовыми ресурсами предприятия : учеб. Пособие. М-во науки и высш. образования Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. Екатеринбург. 2019. 164 с.

71. Філімоненко О.С. Фінанси підприємств: Нав.посіб. К.: Ельга. 2003. 360 с.
72. Чупіс А. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового середовища підприємства. Суми: Довкілля, 2005. 368 с.
73. Хачатурян С. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. *Фінанси України*. 2010. № 4. С. 77 – 81.
74. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування. *Ринок цінних паперів України*. 2013. № 6. С. 39–43.
75. Шерстюк О. Л. Обліковий підхід до формування інформації інтегрованої звітності. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. Вип. 3(44). С. 75-81. URL [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2019-3\(44\)-75-81](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2019-3(44)-75-81).
76. Petro Stetsiuk, Daria Yartseva. Management of financial resources of the enterprise. VII International Scientific Conference From the Baltic to the Black Sea: the Formation of Modern Economic Area : Conference Proceedings (December 1–2, 2023. Riga, Latvia). Riga, Latvia : Baltija Publishing, P 84-89.
77. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2023. No 7(1). URL <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.01.12>
78. Ahmed, A., Anifowose, M., Salami, S., Abubakar, N. (2023) Multiple Capitals Disclosure in European Companies' Integrated Reports: The Role of Organisational Complexity. *Accounting in Europe*, 20:1, 120 URL <https://doi.org/10.1080/17449480.2022.2060752>.
79. Beck C., Dumay J., Frost G. In pursuit of a 'single source of truth': From threatened legitimacy to integra reporting. *Journal of Business Ethics*. 2017. Vol. 141, no. 1. pp. 191-205. URL: <https://doi.org/10.1007/s10551-014-2423-1>.
80. He G., Marginson D., Dai X. Do voluntary disclosures of product and business expansion plans impact analyst coverage and forecasts? *Accounting and Business Research*. 2019. Vol. 49, no. 7. pp. 785-817. URL: <https://doi.org/10.1080/00014788.2018.1559717>.

81. Hoang H., Phang S.-Y. How Does Combined Assurance Affect the Reliability of Integrated Reports and Investors' Judgments? *European Accounting Review*. 2021. Vol. 30, no. 1. pp. 175-195. URL: <https://doi.org/10.1080/09638180.2020.1745659>.

82. Prodanchuk M., Kovalchuk T., Kladiyev V., Hurenko T., Shevchuk N. Theoretical and methodical principles of the formation of integrated reporting. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2023. Vol. 3, no. 50. pp. 63-75. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.3.50.2023.4032>.

83. Schantl S. F. Analyst information acquisition and the relative informativeness of analyst forecasts and managed earnings. *Accounting and Business Research*. 2018. Vol. 48, no. 1. pp. 62-76. URL: <https://doi.org/10.1080/00014788.2016.1204215>.

84. Simon A. An analysis of persistence in analyst's relative forecast accuracy. *Applied Financial Economics*. 2014. Vol. 24, no. 2. pp. 107-120. URL: <https://doi.org/10.1080/09603107.2013.868585>.